

't Zwiebelbos

Een buitenklas met veel kansen

Bachelorproef voorgelegd door:
Kimberly Schoovaerts en Bieke Lemmens

Academiejaar:
2015 – 2016

Promotor:
Els Teunissen

't Zwiebelbos

Een buitenklas met veel kansen

Bachelorproef voorgelegd door:
Kimberly Schoovaerts en Bieke Lemmens

Academiejaar:
2015 – 2016

Promotor:
Els Teunissen

Voorwoord

Buitenspelen... een woord dat als muziek in onze oren klinkt. Als we terug denken aan onze kindertijd dwalen onze gedachten meteen af naar de dagen waarop buitenspelen centraal stond. Buitenspelen in de tuin, in het bos, ravotten en spelletjes spelen in de weiden. Voor ons zijn het stuk voor stuk prachtige herinneringen aan onze kindertijd. Deze ervaring heeft er toe geleid om een bachelorproef te schrijven rond 't Zwiebelbos.

Graag willen we enkele personen bedanken die ons geholpen hebben bij het verwezenlijk van onze bachelorproef. Dank zijn we verschuldigd aan Els Teunissen, onze promotor. Ze heeft ons zeer goed begeleid bij onze bachelorproef. Steeds stond ze klaar met raad en tips die ons verder op weg hebben geholpen.

We bedanken ook graag de leerkrachten uit de Mechelse basisscholen die hebben deelgenomen aan ons onderzoek. We waren steeds erg welkom om onze interviews af te nemen.

Ook willen we de studenten uit het keuzetraject rond 't Zwiebelbos bedanken. Tijdens dit keuzetraject hebben we de kans gekregen om een van onze ideeën, die we hadden voor het praktijkgedeelte van onze bachelorproef, uit te werken. Dit was een groot project dat niet haalbaar was om met twee uit te werken. Met hun hulp hebben we dit idee kunnen verwezenlijken.

Daarnaast wenden we een dankwoord aan onze ouders. Ze hebben ons de kans gegeven om deze opleiding te volgen. We zijn hen ook zeer dankbaar voor de steun die ze ons gegeven hebben bij het verwezenlijk van deze bachelorproef.

Tot slot willen we ook elkaar bedanken voor de fijne en goede samenwerking. Ieder van ons had zijn sterkte die we ten volle hebben benut. Dit heeft ervoor gezorgd dat we tot dit eindresultaat zijn gekomen.

Inhoudsopgave

Inleiding	6
Hoofdstuk 1 Buitenspelen in de tegenwoordige tijd	8
1.1 Leefomgeving	8
1.2 Gebrek aan openbare speelruimte	9
1.3 Angstcultuur.....	9
1.4 Georganiseerd leven	10
1.5 Verkeerstoename	11
1.6 Geluidoverlast.....	11
1.7 Technologie	12
Hoofdstuk 2 Kansen van buitenspelen.....	13
2.1 Grijs speelplaats	13
2.1.1 Stimulering van de motorische ontwikkeling.....	14
2.1.2 Bevordering van de sociale ontwikkeling	14
2.1.3 Stimulering van de cognitieve ontwikkeling.....	15
2.2 Grijs speelplaats met zones.....	16
2.2.1 Meerdere ontwikkelingsdomeinen aangesproken	16
2.2.2 Kiezen voor eigen noden, behoeften en interesses	17
2.2.3 Minder chaos, beter spel.....	17
2.3 Grijsgroene speelplaats	17
2.3.1 Leren andere sociale vaardigheden	18
2.3.2 Meer waardering voor de speelplaats	18
2.3.3 Meer gebruikt als didactische ruimte	18
2.3.4 Biedt meer veiligheid.....	19
2.4 Groene speelplaats.....	20
2.4.1 Gezonde omgeving	20
2.4.2 Groene omgeving werkt rustgevend en stimuleert de concentratie.....	20
2.4.3 Bevordering cognitieve ontwikkeling	21
2.4.4 Stimuleert de motorische ontwikkeling op een andere manier	21
2.4.5 Leren omgaan met risico's	21
2.4.6 Zintuigelijke ervaringen	22
2.4.7 Stimuleert de sociale ontwikkeling	22
2.4.8 Beter welbevinden.....	22
2.4.9 Verbondenheid met en respect voor de natuur	23
2.4.10 Verhoging biodiversiteit en kansen tot natuureducatie	23
2.4.11 Betekenis en vorm geven aan natuurlijke materialen	24

Hoofdstuk 3 't Zwiebelbos	25
3.1 Het ontstaan	25
3.2 't Zwiebelbos: een speelplaats met meerdere functies	26
3.3 Aanwezige spelmaterialen en leerkanen	27
3.3.1 Kring.....	27
3.3.2 Wilgenhutten	29
3.3.3 Bijenhotel	31
3.3.4 Moestuin.....	31
3.3.5 Buitenkeuken	32
3.3.6 Wand met bakken	34
3.3.7 Muziekmuur.....	35
3.3.8 Podium	36
3.3.9 Hinkelpad	36
3.3.10 Schildersezel.....	37
3.3.11 Krijtbord.....	38
3.3.12 Watermuur	39
3.3.13 Takkenhoek.....	41
3.4 Toevoeging spelmaterialen en leerkanen	42
3.4.1 Klim- en klauterparcours	43
3.4.2 Speelheuvel	45
3.4.3 Wilgencirkel.....	46
3.4.4 Hindernissenhoek	47
Hoofdstuk 4 Methodologie	49
4.1 Inleiding	49
4.2 Deelnemers/doelgroep	49
4.3 Instrument.....	49
4.4 Werkwijze	49
Hoofdstuk 5 Onderzoeksresultaten.....	51
5.1 Bezoekende klassen aan 't Zwiebelbos.....	51
5.2 Het gebruik van en het aanbod in 't Zwiebelbos	52
5.2.1 Gebruik van 't Zwiebelbos	52
5.2.2 Aanbod in 't Zwiebelbos	53
5.3 Besluit.....	54

Hoofdstuk 6 Proces praktijkgedeelte	55
6.1 Themakoffers.....	55
6.1.1 Beschrijving.....	55
6.1.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten.....	55
6.1.2.1 Criteria 1: ervaringsgerichtheid.....	55
6.1.2.2 Criteria 2: inspraak en participatie	56
6.2 Fiches	58
6.2.1 Beschrijving.....	58
6.2.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten.....	58
6.2.2.1 Criteria 1: verantwoorden met ontwikkelingsdoelen	58
6.2.2.2 Criteria 2: belang van vrij spel	59
6.3 Klim – en klauterparcours	60
6.3.1 Beschrijving.....	60
6.3.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten.....	60
6.3.2.1 Criteria 1: veiligheid.....	60
6.4 Afsprakenboom.....	62
6.4.1 Beschrijving.....	62
6.4.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten.....	63
6.4.2.1 Criteria 1: grenzen.....	63
6.4.2.2 Criteria 2: kiezen voor afspraken in plaats van grenzen.....	63
6.5 Watermuur.....	64
6.5.1 Beschrijving.....	64
6.5.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten.....	65
6.5.2.1 Criteria 1: uitdaging op verschillende gebieden.....	65
6.5.2.2 Criteria 2: duurzaamheid	65
6.5.2.3 Criteria 3: meervoudige functie.....	65
Besluit.....	67
Reflectie.....	69
Literatuurlijst	78
Bijlagen.....	80

Inleiding

Waar zijn de buitenspelende kinderen naar toe? Waarom spelen kinderen niet meer buiten zoals in onze kindertijd? Als we aan spelen denken, dwalen onze gedachte meteen af naar de uren speelplezier die we buiten en in de natuur beleefd hebben. Spijtig genoeg zien we vandaag de dag steeds minder kinderen buitenspelen. De gedachte dat steeds minder kinderen de mooie momenten in de natuur minder beleven, baart ons zorgen. Vanuit deze gedachte kozen we resoluut voor een bachelorproef rond 't Zwiebelbos. We willen meer kinderen zien buitenspelen net zoals in onze kindertijd. Toen we vorig jaar ook zagen hoe het verlaten en verwaarloosde plekje in de Kruidtuin werd omgetoverd tot een groene plek, waren we laaiend enthousiast. Het werd een leuke plaats waar kinderen weer de kans krijgen om buiten te spelen, om mooie momenten te beleven met de natuur. Voor ons was dit nog een extra motivatie om voor deze bachelorproef te kiezen en om 't Zwiebelbos nog verder uit te breiden. Het leek ons de ultieme kans om onze prachtige herinneringen aan het buitenspelen te delen met de kinderen van de huidige generatie.

Deze bachelorproef biedt een antwoord op verschillende vragen. Er zijn drie grote onderzoeksvragen te onderscheiden: waarom spelen kinderen uit de huidige generatie minder buiten? Waarom is buitenspelen belangrijk en welke ontwikkelingskansen biedt het voor kinderen? Waar hebben leerkrachten nog nood aan in 't Zwiebelbos om de leerkansen van kinderen te verruimen?

In het eerste hoofdstuk worden de verschillende factoren, die de drempel naar het buitenspelen verhogen, besproken. Er zijn verschillende aspecten die ervoor zorgen dat kinderen minder buitenspelen in onze hedendaagse maatschappij. Daarbovenop worden de verschillende factoren gekoppeld aan de actualiteit. Deze artikelen en reportages tonen duidelijk aan dat de verschillende factoren, vandaag de dag, degelijk een rol spelen in het verminderd aantal buitenspelende kinderen.

Toch biedt buitenspelen heel wat voordelen voor de ontwikkeling van kinderen. Het tweede hoofdstuk geeft het belang van buitenspelen weer waarbij de verschillende ontwikkelingskansen aan bod komen. Buitenspelen kan echter op verschillende plaatsen gebeuren zoals op straat, in het bos, in het park of in de tuin. Maar binnen het kader van onze bachelorproef, spits het tweede hoofdstuk zich toe op de verschillende soorten speelplaatsen in een school. Elke speelplaats kan specifieke kansen bieden voor de ontwikkeling van kinderen. Hier wordt er een overzicht gegeven van de ontwikkelingskansen voor een grijze speelplaats, een grijze speelplaats met zones, een grijsgroene speelplaats en een groene speelplaats.

Voorgaande hoofdstukken vormt een goede basis aan informatie omtrent het buitenspelen. Het derde hoofdstuk maakt het buitenspelen op een groene speelplaats concreet. 't Zwiebelbos is een mooi voorbeeld van een groene speelplaats. Maar wat is 't Zwiebelbos nu precies? Hoe is het ontstaan? Welke spelmaterialen zijn er momenteel aanwezig? Welke leerkansen en ontwikkelingskansen biedt deze groene speelplaats nu voor kinderen en welke leerkansen nemen kinderen uiteindelijk in 't Zwiebelbos? Dit hoofdstuk biedt een antwoord op deze vragen en maakt de overgang naar ons uiteindelijke onderzoek.

Waar hebben leerkrachten nog nood aan in 't Zwiebelbos om de leerkansen van kinderen te verruimen? Het vierde hoofdstuk geeft weer op welke manier we ons onderzoek, in functie van deze onderzoeksvraag, gevoerd hebben.

In het vijfde hoofdstuk zijn de onderzoeksresultaten samengevat. De onderzoeksresultaten bieden een antwoord op het gebruik van en het aanbod in 't Zwiebelbos. Dit hoofdstuk vormt de basis voor het praktijkgedeelte waarin we nieuwe materialen gaan ontwikkelen voor 't Zwiebelbos.

Het zesde hoofdstuk, tevens het laatste hoofdstuk, is van een andere aard. Waarbij voorgaande hoofdstukken eerder aan de theoretische kant zijn, wordt in dit hoofdstuk een persoonlijke invulling toegevoegd. Het werpt een blik op het proces dat we gedurende een heel jaar hebben doorgemaakt. Echter wordt de persoonlijke invulling wel gecombineerd met enkele theoretische achtergronden. Zo wordt er telkens een idee, een mogelijke uitwerking voor 't Zwiebelbos, beschreven en nadien afgetoetst aan enkele criteriapunten. Op basis van beide aspecten wordt er dan een besluit getrokken om te bepalen of dit materiaal wel of niet ontwikkeld wordt voor 't Zwiebelbos. Kortom geeft het een weergave van ons praktische uitwerking.

Hoofdstuk 1 Buitenspelen in de tegenwoordige tijd

Bij voorgaande generaties lijkt buitenspelen een normaal fenomeen. Velen zitten boordevol met herinneringen aan het buitenspelen: ravotten in de weide, klimmen in de bomen, kampen bouwen in het bos, springen over de beek of vogels proberen vangen in de lucht. Buitenspelen maakte een groot deel uit van hun kindertijd.

Maar is buitenspelen vandaag nog zo vanzelfsprekend? Steeds minder kinderen spelen buiten in onze maatschappij. De huidige generatie lijkt minder ervaringen te hebben met het buitenspelen: ze gaan nauwelijks op avontuur in het bos of komen niet meer met vuile kleren thuis van het ravotten in de natuur. Naar deze vaststellingen is er ook een recent onderzoek gebeurd door het onderzoekscentrum Kind & Samenleving en KU Leuven. In het onderzoek hebben ze het aantal buitenspelende kinderen in 2008 vergeleken met het aantal buitenspelende kinderen in 1983. Uit het resultaat van dit onderzoek blijkt dat in 25 jaar tijd het aantal buitenspelende kinderen met de helft verminderd is (Kind & Samenleving vzw & KU Leuven, s.a.).

'Spelende kinderen worden stilaan een bedreigde soort'

Aan het begin van de zomervakantie pleit Tine Soens (SP.A) ervoor om kinderen niet als overlast te zien, en spelen evenmin.

Bron: Soens, T. (30 juni 2015). Spelende kinderen worden stilaan een bedreigde soort. *Knack*. Gevonden op 26 januari 2016 op het internet: <http://www.knack.be/nieuws/belgie/spelende-kinderen-woorden-stilaan-een-bedreigde-soort/article-opinion-583111.html>

Er zijn dus verschillende factoren die de stap naar het buitenspelen lijken te blokkeren. Tovey (2011), Van Gils (s.a.) De Bruycker en Caluwaerts (2009) situeren deze factoren op verschillende gebieden.

1.1 Leefomgeving

De omgeving, waarin kinderen opgroeien, speelt een belangrijke rol bij het buitenspelen. Enerzijds zijn er in onze maatschappij kinderen die in armoede leven waardoor hun spelervaringen buiten beperkt worden. Deze kinderen wonen vaak in overbevolkte huizen, hebben geen tuin waar ze kunnen buitenspelen of wonen in wijken waar er nauwelijks speelterreinen zijn. Op deze manier krijgen de kinderen geen kans tot buitenspelen. Anderzijds kan de leefomgeving bij kinderen, uit welgestelde gezinnen, ook een factor spelen. Deze kinderen komen dan wel uit een welgestelde omgeving maar dit geeft geen garantie op buitenspel. Afhankelijk van de woning krijgen de kinderen al dan niet toegang tot buitenterreinen, bijvoorbeeld een tuin. Sommige kinderen wonen in een loft of een appartement waarbij een tuin niet aanwezig is. Onderzoek (Tovey, 2011) heeft aangetoond dat het gebied rondom de woning van sommige kinderen tot 1/9de beperkter is geworden in vergelijking met enkele jaren geleden.

1.2 Gebrek aan openbare speelruimte

Ook de ruimte aan openbare en natuurlijke speelplekken is, de laatste jaren, geslonken. De toenemende bebouwing is de grootste oorzaak van het gebrek aan openbare en natuurlijke speelruimte. Steeds meer braakliggende terreinen, stukjes natuur, bossen, boomgaarden, gras- en akkerlanden worden ingenomen door huizen, appartement of werkplaatsen. Ook bossen, akkers en weiden wordt steeds meer als privédoelgebied beschouwd of de toegang is erg strikt waardoor spelende kinderen hier niet meer terecht kunnen. Hieruit volgt dat spelende kinderen, in onze maatschappij, nauwelijks plaats hebben om buiten te spelen op openbare speelterreinen of natuurlijke en avontuurlijke speelplekken.

Waar mogen kinderen nog buiten spelen?

Bron: Van Lysebeth, I. & De Beule, G. (4 april 2013). Waar mogen kinderen nog buiten spelen? [video]. *De redactie*. Gevonden op 12 april 2016 op het internet: <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/videozone/programmas/koppen/2.27622?video=1.1594894>.

1.3 Angstcultuur

In onze maatschappij heerst er, in deze tijden, een toenemende angstcultuur. Dit handelt dan niet over de angst bij de kinderen, maar wel de angst die leeft bij de ouders. Vandaag de dag hebben ouders een enorm angst als het over de veiligheid van kinderen gaat. Hun veiligheid kan immers in gedrang komen doordat ze buiten in contact komen met onbekenden. De gedachte dat deze onbekenden misschien slechte bedoelingen heeft met hun kind, zoals ontvoering of moord, maakt de ouders bang. Hieruit volgt dat de ouders een overbeschermende houding aannemen. Deze houding en de angst voor gevaar heeft een grote impact op het buitenspel van kinderen. Ouders zullen hun kinderen niet meer zo snel, zonder toezicht, naar buiten sturen om te gaan spelen. Het gevolg is dat kinderen dus beperkt worden in hun vrij buitenspel en steeds meer in een beschermd context moeten spelen. Hierdoor worden ze weerhouden van verschillende leerkansen en risico's waarmee ze moeten leren omgaan.

Mogen kinderen nog onbezorgd buitenspelen, ja?'

Uit angst dat onze kinderen iets zal overkomen, hebben we de neiging om hen bang te maken en hun vrijheid te beknotten. 'Mogen ze alsjeblief af en toe iets doen of ergens zijn zonder dat wij hen controleren?', schrijft Knack-redactrice Ann Peuteman. 'Bange kinderen worden later bange volwassenen, en daar zijn er al genoeg van.'

Bron: Peuteman, A. (18 augustus 2015). Mogen kinderen nog onbezorgd buitenspelen, ja?. *Knack*. Gevonden op 26 januari 2016 op het internet: <http://www.knack.be/nieuws/belgie/mogen-kinderen-nog-onbezorgd-buitenspelen-ja/article-opinion-594973.html>

1.4 Georganiseerd leven

De kindertijd van de huidige generatie ziet er helemaal anders uit dan enkele jaren geleden. Het leven van kinderen is tegenwoordig erg gestructureerd en druk bezet waardoor ze minder kans krijgen om buiten te spelen. Dit is te verklaren doordat kinderen, de afgelopen jaren, een 'schaars' goed geworden zijn. Er is vastgesteld dat het aantal kinderen per koppel is gedaald in vergelijking met enkele jaren geleden waardoor ouders sterk investeren in hun kinderen. Ze willen hun kinderen alle kansen geven om tot een optimale ontwikkeling te komen. Hierdoor wordt alle beschikbare tijd van kinderen sterk gepland met allerlei activiteiten: naar school gaan, naschoolse activiteiten zoals teken- en muzieklessen, een sport beoefenen of vrijetijdsbestedingen in jeugdbewegingen/speelpleinen. De kinderen hebben dus geen tijd meer om hun eigen spel te bepalen en organiseren. Ook het leven van de ouders is, in deze tijden, erg georganiseerd. Ze hebben vaak een druk bezette agenda. Er zijn steeds meer gezinnen waarbij bij beide ouders werken en hierdoor komt het gezin onder tijdsdruk te staan. Ouders brengen dus, soms noodgedwongen, hun kinderen naar een opvang waarbij kinderen te maken krijgen met gestructureerde activiteiten.

“Zet je kind niet onder druk”

School, huiswerk, hobby's ... Kinderen hebben het druk en moeten overall presteren. Je wil ze volop kansen geven, maar voor je het weet ben je hun hele leven aan het plannen. En je eigen agenda zit ook al zo vol. “Neem wat gas terug”, zegt Carl Honoré. Klasse trok naar Londen voor een gesprek met deze ambassadeur van de Slow Movement.

Bron: Zet je kind niet onder druk (maart 2014). *Klasse*. Gevonden op 12 april 2016 op het internet: <https://www.klasse.be/archief/zet-je-kind-niet-onder-druk/>.

1.5 Verkeerstoename

De verkeerstoename heeft een groot effect op het buitenspelen. De afgelopen jaren is het aantal auto's erg toegenomen. Deze toename zorgt voor een drukker verkeer waardoor kinderen belemmerd worden tot buitenspel. Door het drukker verkeer zijn er dus een aantal factoren die het buitenspel van kinderen blokkeren. Enerzijds vult het straatbeeld zich steeds meer met auto's waardoor de straten dus onveiliger zijn geworden als speelplek voor de kinderen. Anderzijds biedt de auto, voor de gezinnen, ook meer mogelijkheid. Zo maakt de auto het mogelijk om met de kinderen verder van huis weg te trekken en hen op andere plaatsen ervaringen te laten opdoen. Ouders zullen dus sneller de auto nemen om naar een binnenspeeltuin te rijden dan hun kinderen in de eigen omgeving buiten te laten spelen. Op deze manier wordt de vrijheid van kinderen beperkt en worden ze weerhouden om een vertrouwensband op te starten met hun eigen omgeving. Daarnaast nemen kinderen enkel als passagier deel aan het verkeer. Ze worden in de auto gezet en voor de schoolpoort, de deur, afgezet. Kinderen krijgen dus niet meer de kans om als fietser of voetganger deel te nemen aan het verkeer. De huidige generatie kinderen zijn dus minder verkeersvaardigheid en minder zelfstandig omdat hen de mogelijkheid tot participeren in het verkeer wordt ontnomen.

1.6 Geluidsoverlast

Buitenspelen heeft, in onze samenleving, een bepaald imago en dit is eerder negatief: het veroorzaakt geluidsoverlast. Buiten spelende kinderen wordt dus minder getolereerd dan vroeger. Uiteraard heeft er, vroeger, ook een bepaalde 'ergernis' geleefd ten opzichte van spelende kinderen. Deze ergernis is stilaan beginnen groeien waardoor mensen, de dag van vandaag, dit minder kunnen aanvaarden.

AALST BANT RAVOTTENDE KINDEREN UIT VOLKSWIJK NA KLACHTEN ZURE
BUUR

Verboden te spelen op straat

Buitenlandse kranten verbaasden zich al over de verzuurde Vlamingen die geen kankerpatiënten meer als buur verdragen of overlast ondervinden van tikkende petanqueballen. In twee straten van Aalst moeten spelende kinderen er nu aan geloven, na klachten van een zure buur.

Bron: Standaert, K. (7 augustus 2014). Verboden te spelen op straat. *Het laatste nieuws*. Gevonden op 9 februari 2016 op het internet: <http://www.hln.be/regio/nieuws-uit-aalst/verboden-te-spelen-op-sstraat-a1982427/>

1.7 Technologie

De opkomst van de technologie, zoals de televisie en de computer, vormen een leuk alternatief voor het buitenspelen. Door enkele voorgaande factoren, zoals de bebouwing en de verkeerstoename, beschikken de kinderen over minder echte speelruimtes. Deze echte ruimtes wordt vervangen door de virtuele ruimtes die de afgelopen jaren eindeloos zijn geworden. Steeds meer kinderen zitten urenlang voor een beeldscherm die hen binnenbrengt in een fantasiewereld. Uiteraard maakt deze technologie nu deel uit van het kinderleven maar toch blijft het buitenspel ook van groot belang. Het spelen met de elektronische mogelijkheden is een eenzame en bewegingsarme activiteit. Terwijl buitenspel net het tegenovergestelde kan bieden: samen spelen met andere kinderen en continue in beweging zijn. Dit zijn slechts twee belangrijke aspecten van het buitenspelen die de ontwikkeling van kinderen stimuleert en die toch wat beperkt worden door de opkomst van de technologie.

KLEUTER ZIT HELFT VAN DAG OP ZIJN POEP

Kinderen van drie tot vijf jaar brengen de helft van de dag al zittend door. Dat blijkt uit een nieuwe studie van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (WIV), waarover Het Nieuwsblad, De Standaard en Le Soir berichten.

Bron: Kleuter zit helft van de dag op zijn poep (14 april 2016). *VTM Nieuws*. Gevonden op 14 april 2016 op het internet: <http://nieuws.vtm.be/binnenland/186792-kleuter-zit-helft-van-dag-op-zijn-poep>.

Hoofdstuk 2 Kansen van buitenspelen

In het vorige hoofdstuk bespraken we verschillende factoren die de drempel naar het buitenspelen verhogen. Hierdoor zijn er een beduidend aantal kinderen die minder of zelfs niet meer buitenspelen. We zijn er echter van overtuigd dat buitenspelen heel wat kansen biedt voor de totale ontwikkeling van kinderen. Daarom moeten kinderen meer kansen krijgen om buiten te spelen zodat hun ontwikkeling optimaal kan verlopen.

Buitenspelen kan op verschillende plaatsen gebeuren: op straat, op een speelplaats, in het bos, in de weide, in de tuin. Er zijn dus heel wat plaatsen die de mogelijkheid bieden aan kinderen om buiten te spelen. Elke plaats levert op zijn manier kansen die bijdragen aan de ontwikkeling. Om binnen het kader van onze bachelorproef te blijven, hebben we er voor gekozen om ons te richten op de speelplaats. Een speelplaats is verschillend van school tot school waardoor ze er vaak helemaal anders uitzien. In dit hoofdstuk onderscheiden we vier soorten speelplaatsen waarbij elke soort speelplaats zijn mogelijkheden biedt en kansen geeft tot buitenspelen. Kortom kan elke speelplaats een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van kinderen die we hieronder verder zullen uitdiepen.

2.1 Grijs speelplaats

Een grijze speelplaats is een speelplaats die voornamelijk bestaat uit stenen. Het geeft de uitstaling van een harde, saaie en grijze speelplaats.

Foto 1: grijze speelplaats. Gevonden op 29 januari 2016 op het internet: <http://users.telenet.be/vbsborgloon/Ligging.htm>.

Als kinderen op een grijze speelplaats spelen, biedt het ook kansen voor hun ontwikkeling. Er worden verschillende ontwikkelingsgebieden gestimuleerd.

2.1.1 Stimulering van de motorische ontwikkeling

De speelplaats is een grotere, meer open en minder begrensde ruimte dan binnen in een klas. Hierdoor wordt de speelruimte voor kinderen verruimd en worden ze uitgedaagd tot meer bewegen. Hoe groter de ruimte op de speelplaats is, hoe meer bewegingsmogelijkheden kinderen krijgen. Zo kunnen ze bijvoorbeeld stappen, lopen, springen, rollen, draaien, trekken en duwen. Deze bewegingsmogelijkheden kunnen echter nog verder uitgebreid worden maar dat is afhankelijk van welke spelmaterialen er op een grijze speelplaats aanwezig zijn. Op die manier kunnen bewegingsvormen zoals balanceren, fietsen, klimmen en klauteren aan bod komen als de juiste spelmaterialen hiervoor voorzien zijn. Kortom hebben kinderen op een speelplaats dus veel meer bewegingsvrijheid (Tovey, 2011).

Observatie 'De Ham': enkele kleuters klimmen op de bank en tafel. Andere kleuters springen van steen naar steen op de speelplaats.

Observatie 'Villa Zonebloem': verschillende kinderen lopen op de stenen heen en weer naar de verschillende plaatsen op de speelplaats. Onder het afdak spelen enkele jongens tikkertje waarbij ze over de hele speelplaats lopen. Daarnaast zijn er enkele kleuters aan het fietsen. Andere kleuters hinkelen over de speelplaats: soms op twee benen en dan op een been.

Kinderen kunnen echter ook kiezen voor het passieve buitenspel. Bij het passieve buitenspel zijn kinderen minder in beweging, bijvoorbeeld twee kinderen die op een bank zitten te praten. De kinderen zijn dan wel aan het 'buitenspelen' maar vertonen minder actief gedrag. Het buitenspelen biedt dus kansen voor de motorische ontwikkeling als het kind kiest voor het actieve buitenspel waarbij het in beweging is. Toch is er ook een kanttekening te maken aan deze vaststelling. Deze manier van spelen biedt misschien minder kansen voor de motorische ontwikkeling maar het kan wel heel veel kansen bieden op andere ontwikkelingsgebieden.

Observatie 'Sint – Pietersschool': enkele kinderen zitten op de paletten te praten. Plots merken deze kinderen de praatplaat op aan de muur. Ze beginnen hier over te praten. Iets verder op liggen ook enkele kinderen te zonnen op de trappen.

Observatie 'Hof Van Nassau': enkele kleuters staan naast een grote plas. Ze nemen takjes en ze beginnen te roeren in het water. De kinderen blijven een hele tijd gewoon staan.

2.1.2 Bevordering van de sociale ontwikkeling

Spelen biedt aan kinderen een sociale omgeving. Zowel bij het binnenspelen als bij het buitenspelen komen kinderen met elkaar in contact. Hierbij leren ze verschillende sociale vaardigheden: leren samenwerken, samenspelen, delen, onderhandelen, conflicten oplossen en voor zichzelf opkomen. Buitenspelen gaat hierin nog een stapje verder. Op een speelplaats ontmoeten kinderen vaak anderen die ze helemaal niet kennen. Dit vraagt van hen heel wat sociale vaardigheden om contact te maken met deze onbekende kinderen. Ter illustratie het durven aanspreken van en communiceren met onbekenden. Ook de spellen, die kinderen spelen op een speelplaats, vraagt om het inzetten van sociale vaardigheden. Op een speelplaats spelen kinderen bijvoorbeeld voetbal, tikkertje, verstopperkje of een rollenspel. Door

deze spelletjes leren kinderen verscheidende zaken op sociaal vlak zoals spelregels maken en hanteren, afspraken naleven, samenwerken of concurreren, leren omgaan met winst en verlies, leren wat juist of fout is. Eigenlijk biedt deze spellen voor kinderen een sociale interactie tussen zichzelf en anderen waarbij ze leren om rekening te houden met elkaar. Onderzoek heeft ook aangetoond dat bij kinderen die niet kunnen buiten spelen de kans bestaat dat ze in een sociaal isolement terecht komen. Buitenspelen is dus erg belangrijk om verschillende facetten van de sociale ontwikkeling te bevorderen die in het latere leven van groot belang zijn (Meire, s.a.).

Observatie 'Hof Van Nassau': de kleuters helpen elkaar bij het klimmen op het klimrek en klimmuur. Enkele kinderen klimmen al naar boven en nadien trekken ze elkaar naar boven op het klimrek en de klimmuur.

Observatie 'Villa Zonnebloem': enkele kleuters spelen zakdoek leggen. De kinderen kiezen zelf wie er als eerste mag rond gaan. Nadien starten ze het spel. Op een bepaald moment begint een kleuter te wenen. Er zijn 2 kleuters die naar haar toe gaan. Ze beginnen haar te troosten en ze vragen waarom ze verdrietig is. De wenende kleuter vertelt dat ze ook eens wilt rond gaan met de zakdoek maar dat niemand haar kiest. De kleuters gaan opzoek naar een oplossing. Een meisje gaat rond de kring en legt nadien de zakdoek neer bij de wenende kleuter.

2.1.3 Stimulering van de cognitieve ontwikkeling

Tijdens het spelen leren kinderen op een andere manier, op een informele manier. Spelen is een vorm van problemen oplossen, uitproberen en eventueel mislukken. Maar op die manier zijn kinderen wel bezig met leren waardoor deze spelvormen erg belangrijk zijn om actief te leren en zich cognitief te ontwikkelen. Eigenlijk kunnen kinderen ook informeel leren in een binnenomgeving maar buitenspelen biedt extra voordelen. Ten eerste is er op een speelplaats een grotere vrijheid en mindere beperkingen. Hierdoor krijgen kinderen meer kansen tot uitproberen, exploreren en experimenteren. Daarnaast leren kinderen door elkaar te observeren en te imiteren. Buiten komen kinderen meer in contact met andere leeftijden waardoor ze meer kansen krijgen om te leren van elkaar. Jonge kinderen leren van de ouderen en oudere kinderen leren van de jongeren. Tot slot toont onderzoek aan dat buitenspel een positief effect heeft op de hersenontwikkeling en het leervermogen van kinderen. Kinderen die regelmatig buitenspelen hebben op dit vlak een betere ontwikkeling dan kinderen die weinig buiten spelen of binnen spelen (Meire, s.a.; Tovey, 2011).

Observatie 'Sint - Pietersschool': de kinderen willen graag met krijt om te tekenen op het krijtbord maar ze krijgen dit niet van de leerkracht. Ze gaan op zoek naar andere manieren. Zo beginnen ze met hun handen over het krijtbord, waar nog veel krijt aanhangt, te wrijven. Ze maken in dit krijt een tekening met hun vinger.

Observatie 'Hof Van Nassau': de kleuters zijn al enige tijd aan het proberen om het water, dat binnenin de band zit, eruit krijgen. Ze komen op het idee om de band recht op te zetten en nadien om ver te duwen. Op dat moment spatte het water uit de autobanden.

2.2 Grijs speelplaats met zones

Op onderstaande foto is er nog steeds een grijze speelplaats, die voornamelijk uit stenen bestaat, te zien. Toch is de uitstraling van deze speelplaats van een andere aard. Op deze speelplaats zijn speelzones voorzien waarbij de kinderen in elke zone een bepaald spel of activiteit kunnen spelen. Dit is vergelijkbaar met de hoeken in een klas. In iedere hoek kunnen kinderen iets specifiek kiezen.

Foto 2: grijze speelplaats met zones. Gevonden op 29 januari 2016 op het internet: <http://www.veetje.be/verf/>.

Een grijze speelplaats met zones biedt nog meer kansen dan enkel de kansen, zoals reeds beschreven werd, op een grijze speelplaats.

2.2.1 Meerdere ontwikkelingsdomeinen aangesproken

Kenmerkend aan een speelplaats met zones is dat er in elke zone een bepaald spel of activiteit wordt gespeeld. Ter illustratie: een rustige zone waar kinderen kunnen praten of rusten, een zone om te knikkeren, een zone om te voetballen, een zone om te hinkelen, een zone met een speelhuisje,... Door te werken met zones op een speelplaats wordt de kans gecreëerd om meerdere en verschillende ontwikkelingsdomeinen aan bod te laten komen. Uiteraard is het afhankelijk van welke speelzones scholen inrichten op een speelplaats, welke ontwikkelingsdomeinen aangesproken worden.

Observatie 'Villa Zonnebloem': op deze school is er een speelplaats met enkele groene elementen terug te vinden maar is ook onderverdeeld in zones. Elke zone spreekt een bepaald ontwikkelingsdomein aan:

- Buitenkeuken met een weegschaal, potten en pannen, bakken, natuurlijke materialen: leerdomein Nederlands (rollenspel)
- Bouwhoek met grote planken: leerdomein Wereldoriëntatie (bouwen, constructies maken)
- Klim- en klauterbosje met bomen en autobanden: leerdomein lichamelijke opvoeding (grootmotorisch bewegen zoals klimmen en klauteren).

2.2.2 Kiezen voor eigen noden, behoeften en interesses

Kinderen krijgen een ruimere keuze van spelactiviteiten door speelzones aan te bieden op een speelplaats. Hierdoor kunnen kinderen een keuze maken op basis van wat ze nodig hebben of wat ze zelf willen. Bijvoorbeeld een kind is moe en heeft nood aan rust. Hij kan dan kiezen voor de rustige zone. Kinderen kunnen door de verschillende speelzones kiezen op basis van hun eigen noden, behoeften en interesses. Hieruit volgt dat kinderen sneller tot betrokken spel zullen komen want doordat ze zelf kunnen kiezen, zijn ze intrinsiek gemotiveerd. En de motivatie van binnenuit zorgt voor een hogere betrokkenheid en een beter spel.

Observatie 'Zonnehuis': tijdens de speeltijd is het opgevallen dat de kinderen heel zelfstandig zijn. Ze lopen amper naar de juf om iets te vragen, om een probleem op te lossen. Alle kinderen zijn voortdurend aan het spelen op de speelplaats.

2.2.3 Minder chaos, beter spel

Op een grijze speelplaats zonder zones spelen kinderen verschillende activiteiten door elkaar. Dit brengt chaos met zich mee waardoor kinderen elkaar storen tijdens hun spel. Daardoor kunnen er ook meer conflicten ontstaan en komen kinderen minder tot betrokken spel. Daar tegenover staat een speelplaats met zones die voor meer structuur op een speelplaats zorgt. De kinderen spelen binnen een zone een bepaalde spel waarbij ze elkaar minder storen tijdens hun spel en waardoor er ook minder chaos is. Kinderen kunnen zich zo beter concentreren op hun spel en zo tot beter spel komen.

Observatie 'Villa Zonnebloem': op de speelplaats merk je op dat alle kinderen in een bepaalde zone spelen. In sommige zones spelen verschillende spellen door elkaar maar de kinderen storen elkaar niet. Zo waren er kinderen die in de bouwhoek aan het bouwen waren en anderen aan het zingen. In het klim- en klauterbosje zijn er enkele kinderen die in de bosje aan het klimmen waren, anderen zaten op een boom en maakten een taart met zand en plantjes. De kinderen storen elkaar niet tijdens het spel.

2.3 Grijsgroene speelplaats

Een grijsgroene speelplaats is een speelplaats waar groene elementen op aangebracht zijn. Dit kan op twee manieren gebeuren. Enerzijds kunnen er over de hele speelplaats groene elementen worden aangebracht zoals bomen, struiken, bloemen, planten of een groene afsluiting. Anderzijds kan er ook een groene zone aangebracht worden op de speelplaats, bijvoorbeeld een moestuin die grenst aan de grijze speelplaats of een grasplein op de speelplaats. Door groene elementen aan te brengen, krijgt de speelplaats al een natuurlijkere uitstraling. Maar toch is het nog geen groene speelplaats omdat het merendeel bestaat uit stenen, een grijze speelplaats. Vandaar de benaming grijsgroene speelplaats.

Foto 3: grijsgroene speelplaats. Gevonden op 29 januari 2016 op het internet: <https://www.stedelijkonderwijs.be/desterrrenkijker/onze-basisschool>.

Een grijsgroene speelplaats gaat weer een stapje verder. Het biedt weer enkele andere en meerdere kansen naar de ontwikkeling van kinderen toe in vergelijking met voorgaande speelplaatsen.

2.3.1 Leren andere sociale vaardigheden

Op een grijze speelplaats leren kinderen al verschillende sociale vaardigheden. Deze blijven uiteraard nog steeds gelden op een grijsgroene speelplaats. Echter kan een grijsgroene speelplaats de sociale ontwikkeling van kinderen nog meer bevorderen. Ten eerste komt pesten minder vaak voor op een grijsgroene speelplaats in vergelijking met een grijze speelplaats. Op een grijze speelplaats, zonder spelmaterialen of zones, vervelen kinderen zich sneller omdat ze weinig tot niets om handen hebben. Terwijl de groene elementen op een speelplaats zorgt voor meer uitdaging en spel. De kinderen worden geprikkeld door de groene elementen en vervelen zich minder. Vandaar dat pesten minder vaak voorkomt op een grijsgroene en groene speelplaats (Maas, Tauritz, van der Wal, & Hovinga, 2013).

2.3.2 Meer waardering voor de speelplaats

De groene elementen op een speelplaats zorgt ervoor dat ouders, kinderen, leerkrachten en directie de speelplaats meer gaan waarderen. De speelplaats krijgt een andere uitstraling die ze groter, leuker, avontuurlijker, mooier, fijner en gezelliger vinden. Hierdoor gaan de betrokken partijen meer respect tonen voor de speelplaats (Maas, et al. 2013).

2.3.3 Meer gebruikt als didactische ruimte

Grijsgroene en groene speelplaatsen worden vaker gebruikt om onderwijsactiviteiten te organiseren dan grijze speelplaatsen. Een voorbeeld hiervan zijn turnlessen of activiteiten rond de natuur en seizoenen. Een groene speelplaats biedt uiteraard nog meer mogelijkheden tot verscheidende activiteiten omdat het een natuurspeelplaats vormt. Zo kan er ook aan taal, wiskunde of muziek gegeven worden. Kortom is er in een natuurlijker omgeving heel wat te leren (Maas, et al. 2013; Hoeylaerts, & Hermans, 2016).

Interview leerkrachten 'De Ham': enkele leerkrachten uit deze school hebben aangegeven dat ze 't Zwiebelbos (groene speelplaats) ook gebruiken als didactische ruimte zoals een waarneming rond de seizoenen, activiteit rond milieu.

2.3.4 Biedt meer veiligheid

Volgens onderzoek (Maas, et al. 2013) heeft een grijsgroene speelplaats een hoger veiligheidsaspect in vergelijking met een grijze en een groene speelplaats. Door de stenen op een grijze speelplaats zijn er meer oneffenheden terug te vinden. Deze oneffenheden verhogen de kans op struikelen. Ook een groene speelplaats biedt minder veiligheid. Het risico bestaat dat kinderen zich verstoppen achter bosjes en struiken waardoor de leerkrachten de kinderen niet kunnen zien. Deze verstopplaatsen zorgen voor onveilige situaties zoals ruzie of slaan met takken. Echter kan de veiligheid op een groene speelplaats verhoogd worden door actief toezicht te houden. Als leerkrachten regelmatig rondlopen dan kunnen ze meer toezicht houden op die verstopplaatsen. Hieruit volgt dat een grijsgroene speelplaats meer veiligheid biedt voor kinderen omdat het een mooi evenwicht vormt tussen een grijze en een groene speelplaats. Enerzijds zijn er minder stenen aanwezig dan op een grijze speelplaats waardoor kinderen dus ook minder kunnen struikelen. Anderzijds zijn de groene elementen ook beperkter waardoor er dus minder verstopplaatsen zijn die onveilige situaties, volgens onderzoek, kunnen uitlokken (Maas, et al. 2013).

Observatie 'Sint-Pietersschool': op deze speelplaats hebben de kinderen een geheim hoekje. In dit hoekje is, gedurende de hele speeltijd, geen enkele leerkracht komen kijken. Uit het gedrag van de kinderen was op te merken dat ze er heel bewust van zijn dat de leerkrachten hier geen toezicht houden. Dit beidt hen vrijheid. De kans bestaat wel dat op deze plaats onveilige situaties kunnen ontstaan.

Onderzoek (Maas, et al. 2013) toont dus aan dat een grijsgroene speelplaats de meeste veiligheid biedt aan kinderen in vergelijking met een grijze of een groene speelplaats. Uiteraard nemen we aan dat elke speelplaats bepaalde risico's met zich meebrengen. Maar we maken echter de bedenking dat deze risico's niet altijd negatief zijn. De risico's die in het onderzoek beschreven worden, zijn eigenlijk zeer aanvaardbare risico's die ook zijn voordelen kunnen bieden. Bijvoorbeeld de verstopplekjes op een groene speelplaats. In het onderzoek bekijkt men dit als een negatief aspect van een speelplaats. Het kan onveilige situaties uitlokken maar die verstopplekjes hebben ook voordelen. Zo kunnen kinderen die bijvoorbeeld nood hebben aan rust hier even ontsnappen aan alle drukte op de speelplaats, maar ook krijgen kinderen de kans om meer te experimenteren, meer te durven.

Observatie 'Het Zonnehuis': de kinderen mogen op deze groene speelplaats in bomen klimmen wat een groot risico met zich meebrengt (ze kunnen uit de boom vallen, takken tegen hun gezicht krijgen,...). Dit risico wordt wel beperkt doordat de leerkrachten bepaald hebben dat ze maar tot een bepaalde hoogte mogen klimmen. Hierdoor wordt de veiligheid verhoogd, maar de kinderen krijgen nog wel steeds de kans om te leren omgaan met dit risico.

2.4 Groene speelplaats

Een groene speelplaats gaat nog verder dan een grijsgroene speelplaats. Op een groene speelplaats zijn er nauwelijks tot geen grijze elementen, zoals stenen, te bespeuren. De gehele speelplaats bestaat uit natuurlijke elementen. Enkele voorbeelden hiervan zijn gras, bomen, planten, struiken, zandheuvels, een vijver of spelmaterialen uit natuurlijke materialen. Onderstaande definitie geeft mooi weer wat een groene speelplaats precies inhoudt.

'Speelnatuur is niet spelen IN natuur als decor, maar is spelen MET natuur. Het is een natuurlijk terrein met een grote diversiteit aan speelkansen!' (Hoeylaerts, & Hermans, 2016).

Foto 4: groene speelplaats. Gevonden op 29 januari 2016 op het internet:
<http://letterzee.be/wordpress/index.php/2015/11/04/leerlingen-ouders-schoolteam-werken-aan-onze-groene-speelplaats/>.

Een groene speelplaats is een speelplaats om naar te streven. We zijn er van overtuigd dat een groene speelplaats de meeste kansen kan bieden voor de totale ontwikkeling van kinderen. Uiteraard blijven de vorige kansen nog steeds geleden op een groene speelplaats of komen dezelfde kansen aan bod maar op een andere manier. Daarnaast komen er ook nog een heel wat nieuwe ontwikkelingskansen bij.

2.4.1 Gezonde omgeving

Het grootste deel op een groene speelplaats of een natuurspeelplaats bestaat uit vegetatie. De bomen, struiken, planten en bloemen op een speelplaats zorgt voor een gezonde lucht. De beplanting gaat de lucht zuiveren waardoor er minder fijn stof aanwezig is in de lucht. Dit maakt dat kinderen in een gezonde omgeving kunnen spelen (De Somer, 2010).

2.4.2 Groene omgeving werkt rustgevend en stimuleert de concentratie

Kinderen komen makkelijker tot rust op een groene speelplaats waardoor het stressgehalte van kinderen kan verminderen. In wetenschappelijke termen benoemen ze dit als 'Vitamine G(roen)', dat twee effecten kan hebben op kinderen. Ten eerste wekken de groene elementen rust en stilte op. Het heeft een kalmerend effect op kinderen. Daarnaast stimuleert het ook het concentratievermogen van kinderen. Doordat kinderen zich in de natuur begeven, voelen ze zich rustiger en ontspannener. Nadien kunnen ze weer met een fris hoofd aan de slag in de klas. De groene elementen kunnen dus een positief effect hebben op de concentratie van

bepaalde kinderen. Ook kunnen de symptomen van ADHD verminderen door de natuurervaringen op een groene speelplaats (De Somer, 2010).

2.4.3 Bevordering cognitieve ontwikkeling

Aspecten van de cognitieve ontwikkeling komen op een groene speelplaats speels aan bod. Een eerste aspect is een verbeterd ruimtelijk bewustzijn. Dit betekent dat kinderen, door de ervaringen die ze opdoen op een groene speelplaats, zich leren bewegen in verschillende ruimtes. Hierdoor leren ze zich ook beter oriënteren in de ruimte. Een tweede aspect is het organisatiecapaciteit. In een groene omgeving nemen kinderen makkelijker initiatief om een spel te bedenken en organiseren. Ze leren bijvoorbeeld zelf een spel opstarten, rollen te verdelen en uiteindelijk het spel zelfstandig uit te voeren. Daarnaast komen ook verschillende cognitieve vaardigheden aan bod bijvoorbeeld het rekenen met natuurlijke materialen, inzichten in natuurlijke verschijnselen zoals opmerken dat het mengen van zand en water zorgt voor modder. Tot slot leren kinderen in een natuurlijke omgeving ook beter de tijd beheren.

2.4.4 Stimuleert de motorische ontwikkeling op een andere manier

Uiteraard blijft de manier waarop kinderen bewegen op een grijze speelplaats, een grijze speelplaats met zones en een grijs-groene speelplaats, hier ook van toepassing maar door de inrichting van een groene speelplaats wordt de motorische ontwikkeling toch nog op een andere manier gestimuleerd. Op een groene speelplaats is de ondergrond anders: de grond is oneven, verhard of onverhard, er zijn meer hoogteverschillen, reliëfverschillen en verschillen in beplanting. Deze elementen bevorderen de grove motoriek. Als kinderen op die ondergrond lopen, ontwikkelen ze sterkere gewrichten en botten. Maar ook door de natuurlijke materialen op een groene speelplaats, zoals boomstronken waar kinderen over stappen of kruipen, leren ze ook hun lichaamscoördinatie beter kennen. Eigenlijk moet hun lichaam zich, bij elke beweging, zich steeds aanpassen aan de elementen op de groene speelplaats. Daarnaast wordt de fijne motoriek op een groene speelplaats ook op een andere manier bevorderd. Ter illustratie: spelen met takken, bloemen en bladeren plukken of spelen met zand en water. Dit zijn fijne vaardigheden die op de andere speelplaatsen minder aan bod komt. Al met al stimuleert een groene speelplaats kinderen om meer, actiever en gevarieerder te bewegen (Wesselius, Maas, & Hovinga, 2015).

Observatie 'Het Zonnehuis': op de speelplaats ligt een grote boomstronk waar de kinderen over stappen, lopen, aan hangen, over klimmen en kruipen (grote motoriek). Daarnaast waren er ook twee meisjes die enkele takjes vast hielden in hun handen. Tijdens het praten, pruilden ze met hun vingers de boomschors van de takjes (fijne motoriek).

2.4.5 Leren omgaan met risico's

Op een groene speelplaats is de kans groter dat kinderen geconfronteerd worden met iets onverwachts, iets dat ze niet kennen of iets gevaarlijk in vergelijking met een grijze speelplaats. Op een grijze speelplaats komen ze minder in contact met risico's. Ze krijgen de kans weinig of zelfs niet om deze risico's te nemen omwille van de strenge veiligheidsvoorschriften. Maar risico's en buiten spelen vormt nu eenmaal een geheel en dit maakt het net leuk voor kinderen want ze kiezen er vaak voor om

deze risico's wel te nemen. Ze gaan bijvoorbeeld dingen doen die ze nog nooit hebben gedaan en dit brengt vaak angst met zich mee. Maar doordat ze het risico toch nemen, leren ze heel wat nieuwe dingen: ze vinden die fysieke en emotionele sensatie van angst fijn, zijn trots op het feit dat ze de angst overwonnen hebben, leren hun fysieke mogelijkheden kennen, doen nieuwe ervaringen op, krijgen gevoelens van onafhankelijkheid en vrijheid. Kortom leren kinderen door deze ervaringen risico's inschatten en er op een correct manier op te leren reageren. Bovendien leren ze ook nog hun eigen grenzen kennen en deze te verleggen (Meire, s.a.).

Observatie 'Het Zonnehuis': er zijn heel veel kinderen die tijdens de speeltijd in de bomen klimmen (dit is ook toegestaan op deze school). Ze kiezen zelf tot waar ze klimmen, hoe ze er in klimmen en hoe ze uit de boom komen. Hierdoor leren de kinderen omgaan met deze risico's en leren sommigen hun grenzen te verleggen.

2.4.6 Zintuigelijke ervaringen

De natuurervaringen die kinderen opdoen, dragen bij tot de sensomotorische ontwikkeling van kinderen. Natuurervaringen worden met het hele lichaam ervaren, van top tot teen en met gebruik van alle zintuigen. Bijvoorbeeld de wind voelen kinderen tot hun botten of met het neus ruiken aan de bloemen. Deze ervaringen zorgen ervoor dat ze hun lichaam en zintuigen beter leren kennen (Wesselius, et al. 2015).

Observatie 'Het Zonnehuis': op een bepaald moment stonden er jongens en meisjes rond een boom met bloemen aan. De kinderen bekeken deze bloemen en na een tijdje begonnen ze de bloemen te plukken en ruiken ze er aan.

2.4.7 Stimuleert de sociale ontwikkeling

Doordat kinderen regelmatig spelen in de natuur draagt het bij tot de vorming van kinderen hun persoonlijkheid en identiteit. De natuur wordt immers een deel van hun identiteit omdat ze er frequent mee in contact komen. Op die manier ontdekken kinderen bijvoorbeeld dat ze als persoon graag buiten zijn, zich graag in de natuur begeven. Dit maakt dat ze een beeld krijgen van 'wie ben ik en wat doe ik graag?'. Ze gaan dan bijvoorbeeld hun voorkeur geven aan het spelen in een open grasveld, klimmen in bomen, het zitten bij een vijver of het luisteren naar de geluiden uit de natuur. Een groene speelplaats stimuleert dus de identiteitsvorming van kinderen.

2.4.8 Beter welbevinden

Een groene speelplaats draagt bij tot een beter of hoger welbevinden bij kinderen vanwege de inrichting van de speelplaats. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van verstopplaatsen, zones en hoekjes op een groene speelplaats waardoor er een gevoel van geborgenheid wordt gecreëerd, waar sommige kinderen echt nood aan hebben. Ook de vrolijke kleuren en structuren op een natuurspeelplaats zorgt voor een veilig gevoel. Daarnaast kunnen de variaties in de ondergrond elk kind de kans bieden om iets te kiezen wat hij of zij zelf kan en wil. Samengevat speelt de speelplaats in op de behoefte van ieder kind: een kind dat nood heeft aan rust en veiligheid, een kind dat actief wil zijn of een kind dat minder mobiel is of een beperking heeft. Dit maakt dat elk kind zijn eigen plek kan vinden op de speelplaats waar het

zich goed kan voelen. Kinderen gaan zich dus minder snel vervelen, minder negatief gedrag vertonen waardoor ze zich veel gelukkiger voelen op een groene speelplaats. Dit gevoel heeft dan weer een effect op hun zelfvertrouwen. Doordat ze zich beter en veiliger voelen in een groene omgeving, gaan ze ook meer durven. Hierdoor krijgt het zelfvertrouwen een enorme boost en is het hoger dan op een grijze speelplaats (www.pimpjespeelplaats.be).

2.4.9 Verbondenheid met en respect voor de natuur

Op een groene speelplaats krijgen kinderen de kans om dagelijks in contact te komen met de natuur, waar ze in de maatschappij weinig tot geen plaats meer voor hebben. Toch zorgt dat dagelijks contact met de natuur voor verscheidende voordelen. Eerst en vooral creëren kinderen een verbondenheid met de natuur door er regelmatig in te spelen en te leren. Dit helpt kinderen opgroeien tot flexibele en veerkrachtige volwassenen die creatief zijn in denken en handelen (www.pimpjespeelplaats.be). Daarnaast zou het dagelijks contact met de natuur ook een belangrijke factor spelen in het ontwikkelen van het natuurbewustzijn. Op een spelende manier doen ze allerlei inzichten en vaardigheden op over de natuur. Doordat kinderen al deze aspecten van de natuur leren kennen, op een spelende en nauwe manier omgaan met de natuur gaan ze ook meer respect tonen voor de natuur. Het gevoel van verbondenheid zorgt dat kinderen de natuur minder gaan beschadigen en er op een zorgzame manier mee gaan omgaan (Hoeylaerts, & Hermans, 2016).

Naar verluid van Richard Louv, een Amerikaanse journalist en auteur, zou de toename van overgewicht, concentratiestoornissen en depressies bij kinderen komen door een gebrek aan contact met de natuur. Hij benoemt dit als ervaringsarmoede omdat deze kinderen weinig tot geen natuurervaringen kunnen opdoen.

2.4.10 Verhoging biodiversiteit en kansen tot natuureducatie

De biodiversiteit wordt verhoogd op een groene speelplaats. In de hoeveelheid natuur op de speelplaats vinden we verschillende soorten vegetatie, insecten en dieren. Deze planten en dieren krijgen de kans om hun plekje te creëren op de natuurspeelplaats. Zo draagt een groene speelplaats bij tot het behoud van onze biodiversiteit. Dit maakt ook dat de biodiversiteit op de speelplaats kansen biedt om aan natuureducatie te doen waarbij kinderen heel wat nieuwe dingen kunnen leren. Tijdens hun spel maken ze op een spelenderwijze kennis met de aanwezige biodiversiteit op de speelplaats. Maar ook kunnen leerkrachten er gerichte activiteiten rond opzetten om kinderen zo kennis te laten opdoen over de biodiversiteit. De natuureducatie kan immers ook verder gaan dan enkel de aanwezige biodiversiteit. Zo kunnen kinderen bijvoorbeeld de verandering van de natuur tijdens de seizoenen waarnemen op een groene speelplaats (Hoeylaerts, & Hermans, 2016; De Somer, 2010).

Observatie 'Het Zonnehuis': op deze speelplaats is er een insectenhotel, een aantal kippen, verschillende soorten planten (bomen, bloemen) aanwezig. Tijdens de speeltijd zelf hebben de kinderen minder aandacht voor het insectenhotel en de kippen maar de leerkrachten kunnen hier wel tijdens andere momenten gebruik van maken.

2.4.11 Betekenis en vorm geven aan natuurlijke materialen

In vergelijking met een grijze speelplaats of een grijze speelplaats met zones, waar mooi en afgewerkt spelmateriaal terug te vinden is, is er op een groene speelplaats ruw materiaal aanwezig. Dit is materiaal, gevormd door de natuur, waardoor het een minder afgewerkt spelmateriaal is. Denk bijvoorbeeld aan water, zand, takjes en stenen. Het ruwe materiaal biedt kinderen de kans om er zelf betekenis en vorm aan te geven. Zo kan het materiaal voor elk kind een andere betekenis hebben of een andere invulling krijgen in hun spel. Hieruit volgt dat kinderen tijdens het spelen op een groene speelplaats meer verbeeldingskracht, fantasie en creativiteit gebruiken. Zo worden ze ook regelmatig uitgedaagd tot probleemoplossend denken want ze komen bijvoorbeeld materialen tegen in hun spel waarover ze moeten nadenken hoe ze dit materiaal gaan gebruiken. Het kind zal steeds zoekend zijn op een groene speelplaats waardoor het kind zal uitgroeien tot een onderzoeker in de wereld (Wesselius, et al. 2015).

Observatie 'Het Zonnehuis': op deze speelplaats is er een kampendorp aanwezig met verschillende soorten takken, paletten, hout. Tijdens de speeltijd maakten de kinderen verschillende dingen: een kamp, een auto of een keuken. Elk kind geeft een andere betekenis aan de materialen.

Observatie 'Villa Zonnebloem': in het klim- en klauterbosje ligt er een grote boomstam op de grond. Enkele kinderen klommen in deze boom terwijl anderen op de boomstam taarten maakten met zand en plantjes. Hieruit merken we op dat de kinderen hetzelfde materiaal gebruiken maar beiden groepen geeft het een andere invulling.

Hoofdstuk 3 't Zwiebelbos

Nu we de verschillende voordelen van buitenspelen ontdekt hebben, willen we wederom benadrukken dat buitenspelen een belangrijke rol speelt in de ontwikkeling van kinderen. Daarom willen we er echt voor pleiten om buitenspelen weer een normaal onderdeel te maken van onze maatschappij. Een mooi voorbeeld hiervan, werd bedacht door de lerarenopleiding kleuteronderwijs van de Hogeschool Thomas More in Mechelen: 't Zwiebelbos.

3.1 Het ontstaan

In het academiejaar 2014 – 2015 is 't Zwiebelbos ontstaan. Op campus Kruidtuin, van de Hogeschool Thomas More in Mechelen, stond al enkele jaren een verwaarloosd hoekje te verwilderen. De docenten, uit de lerarenopleiding kleuteronderwijs, zagen in dit verwilderd stukje heel wat mogelijkheden. Ook kregen ze gehoor van de 'Pimp-je-speelplaats-wedstrijd'. De 'Pimp-je-speelplaats-wedstrijd' is een voorstel van Argus, Cera, KBC en Klasse die vaststellen dat speelplaatsen in de Vlaamse scholen niet voldoende uitdagingen biedt aan kinderen. Deze organisaties schreven daarom een wedstrijd uit om de scholen uit te dagen om hun speelplaats aantrekkelijker te maken met meer groen, natuur, avontuur, uitdaging, boeiender en multifunctioneler. Om dit te realiseren stelden de wedstrijd enkele criteriapunten op die ze erg belangrijk vonden. De deelnemende scholen moesten bij hun aanvraagdossier rekening houden met onderstaande criteria (www.pimpjespeelplaats.be):

- Werken met verschillende betrokkenen zoals leerlingen, leerkrachten, ouders, schoolpersoneel, buurt,... waarbij de betrokken partijen inspraak hebben
- Het educatieve aspect moet erin verwerkt zijn waarbij de buitenruimte benut kan worden voor verschillende competenties en leerdoelen
- Speelplaats openstellen en positieve effecten voor de buurt

Deze wedstrijd was een mooie kans om van de verwaarloosde plek een prachtig groene speelplaats te maken. Daarnaast was het keuzevak, de verhuizing van de lerarenopleidingen naar campus Kruidtuin en de basisschool de Ham vlakbij de campus met enkel een betonnen speelplaats, een extra motivatie om deel te nemen aan de wedstrijd. Zo schreef Tomas More en basisschool de Ham, naast 500 andere deelnemende scholen, zich dus samen in voor de 'Pimp-je-speelplaats-wedstrijd'. Ze dienden samen een dossier in dat uiteindelijk verkozen werd. Ze werden beloond met 1 van de 17 prijzen uit de wedstrijd. Zo werd 't Zwiebelbos ingevoerd binnen het keuzevak 'aanbod rond verrijking en vergroening van een speelplaats' in het 3de opleidingsjaar. Uiteindelijk kozen veertien studenten uit het derde opleidingsjaar kleuteronderwijs voor dit keuzetraject. Zij zorgden voor de hele verwezenlijking van 't Zwiebelbos. Ze sloegen de handen in elkaar met enkele docenten, de basisschool de Ham en ouders. In samenwerking toeverden ze, op veertien dagen tijd, dat verwaarloosd stukje 'groen' om tot een groene natuurspeelplaats (E. Teunissen, gesprek 18 december 2015).

Ook de naam van deze groene speelplaats werd op een zeer speciale manier bedacht. De studenten wilden niet zomaar een naam aan deze groene speelplaats geven. Ze kozen ervoor om de kinderen hierin te betrekken en hen inspraak te geven. Om die reden schreven ze zelf een wedstrijd uit met formulieren waarbij de kinderen een naam mochten bedenken voor deze groene speelplaats. De formulieren werden uitgedeeld aan kinderen in basisschool de Ham maar ook aan kinderen uit stagescholen van de studenten. Uit alle reacties maakten drie studenten een eerste selectie op basis van een aantal criteriapunten: vlot uitspreekbaar, passend bij het concept en goed klinken. Uit die selectie mocht vervolgens iedereen, uit het keuzetraject, drie voorkeuren aanduiden. De naam met de meeste stemmen is uiteindelijk verkozen tot de naam van de groene speelplaats. Op de dag van de feestelijke opening werd de naam onthuld door de winnende leerling en de directie van de Ham (E. Teunissen, gesprek 18 december 2015).

3.2 't Zwiebelbos: een speelplaats met meerdere functies

De samenwerking tussen de verschillende partijen resulteerde zich dus in 't Zwiebelbos, een groene natuurspeelplaats. Het is een speelplaats die erg verschillend is met de gebruikelijke speelplaatsen op scholen. In heel wat Vlaamse scholen zijn speelplaatsen vaak grijs, saai en verhard. De speelplaatsen van scholen worden ook regelmatig beschouwd als eigen bezit en zijn niet toegankelijk voor kinderen uit de buurt. Met 't Zwiebelbos is het de bedoeling om hier verandering in te brengen. Bij het uitbouwen van 't Zwiebelbos hadden ze duidelijke doelen voor ogen. Zo is het een speelplaats geworden met meerdere functies. 't Zwiebelbos biedt zoveel kansen dat er drie belangrijke functies te onderscheiden zijn.

Ten eerste biedt 't Zwiebelbos kansen naar de studenten uit de lerarenopleiding. Zo vormt deze natuurplek een didactische buitenruimte waar de leerkrachten in wording gebruik van kunnen maken. Zo kunnen ze er leren wat kinderen belangrijk vinden aan buitenspelen. Tegelijkertijd kunnen ze 't Zwiebelbos ook gebruiken om bepaalde inhouden, bijvoorbeeld WO en beeld, in echte situaties te oefenen. Ten tweede is het een natuurspeel- en leerplek voor kinderen uit de omringende scholen die hen heel wat kansen biedt. Tot slot is het ook een ontmoetingsplek voor alle kinderen uit de buurt. Momenteel is deze natuurspeelplaats nog weinig bekend bij de omliggende scholen en bij de mensen uit de buurt. Om hier verandering in te brengen, is er ook een bachelorproef die inzoomt op de bekendmaking van 't Zwiebelbos bij de omringende scholen en in de buurt. Kortom kunnen we vaststellen dat 't Zwiebelbos niet enkel een groen plekje is in een drukke stad zoals Mechelen maar is het ook een

multifunctionele plek waar iedereen in kan vertoeven (E. Teunissen, e-mail 29 december 2015).

3.3 Aanwezige spelmaterialen en leerkansen

't Zwiebelbos is een groene speelplaats dat verschillende spelmaterialen bevat. Deze spelmaterialen zijn op een zeer bedachte manier tot stand gekomen. Zo is 't Zwiebelbos gecreëerd door en voor kinderen. Hiervoor zijn de studenten, bij de opbouw van 't Zwiebelbos, op een bepaalde manier te werk gegaan. Eerst hebben de studenten kleuteronderwijs samen met de kinderen gebrainstormd rond de invulling en de functie van de groene speelplaats. Hierbij maakten ze samen met de kinderen ook schetsen over mogelijke spelmaterialen in 't Zwiebelbos. Tot slot hebben ze al deze input samengevoegd en daaruit een keuze gemaakt. Om tot het aanwezige spelmateriaal te komen, toetsten ze de ideeën af op enkele criteriapunten onder andere de veiligheid, het financiële aspect, de haalbaarheid. Deze criteriapunten hebben bepaald welk ideeën werden opgenomen in 't Zwiebelbos en welke niet. Na hun keuze maakten ze in geen tijd al deze plannen concreet. Met een gedreven groep van studenten, docenten, leerkrachten, ouders en kinderen ontwierpen ze verschillende spelmaterialen.

Per spelmateriaal geven we een omschrijving van het materiaal maar ook de bijhorende leerkansen. We willen echter wel benadrukken dat het mogelijke leerkansen zijn. Buitenspelen is nog steeds een creatief proces waar kinderen nog de nodige inbreng en vrijheid moeten krijgen om hun eigen spel te bepalen. Om die reden hebben we ook de leerkansen beschreven die kinderen nemen tijdens het spelen in 't Zwiebelbos. We zijn tot deze leerkansen gekomen door kinderen te observeren in 't Zwiebelbos.

3.3.1 Kring

De kring, in deze groene buitenklas, is gemaakt rond een boom waar boomstammen staan die gebruikt worden als stoelen. Oorspronkelijk is het bedoeld om kringmomenten te houden.

Leerkansen vanuit ons inzicht		
OA 7: tot rust komen	LP BO GVL 4: rust ervaren als tegenpool van actie	De kinderen maken het rustig terwijl ze zitten in de kring.
OA 13: betrokken bezig zijn → volgehouden intense activiteit (vol energie, concentratie, creativiteit en persistentie)	/	De kinderen kunnen zich voor een bepaalde tijd concentreren tijdens het kringmoment
OA 24: regels en afspraken naleven en waarderen	LP NED S 1.43: gespreksregels respecteren	De kinderen houden zich aan de regels en afspraken die opgesteld worden door de leerkracht, bijvoorbeeld vinger op steken, niet door elkaar praten,...
OA 71: ervaringen verwoorden	LP NED S 1.7: taalhandelingen ontwikkelen. Spreken over belevenissen, ervaringen, waarnemingen, gebeurtenissen uit de eigen omgeving of over boodschappen van anderen.	De kinderen kunnen iets vertellen aan elkaar tijdens het kringmoment

De boomstammen kunnen ook verplaatst worden waardoor het gebruikt kan worden voor verschillende doeleinden. Zo kan er op een andere plaats een kring gemaakt worden of kunnen kinderen de boomstammen gebruiken tijdens hun spel. Ter illustratie: de bomen kunnen achter elkaar geplaatst worden waardoor het een hindernissenparcours wordt. Of door bomen achter en naast elkaar te plaatsen kan het in hun fantasiespel gebruikt worden als een trein of een auto. Daarnaast kunnen ze ook gebruikt worden als constructiemateriaal waarmee ze bijvoorbeeld torens bouwen.

Leerkansen vanuit ons inzicht		
OA 43: muzisch omgaan met spelend uitbeelden	LP MUZO D 6.1: dat houdt in dat ze: zich inleven in een ding, een idee, een personage, een gebeurtenis of een omstandigheid uit de werkelijkheid of uit een verteld of voorgelezen verhaal en dat al spelend vorm geven.	De kinderen spelen een rollenspel aan de hand van de boomstammen.
OA 64: inzichten verwerven over natuur en techniek (fysische kennis)	LP WO TE 6.18.2.1: dat houdt in dat ze technische realisatie uit verschillende toepassingsgebieden van techniek kunnen gebruiken.	De kinderen maken verschillende constructies met de boomstammen.
OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)	LP	De kinderen stappen, springen,... over de boomstammen

3.3.2 Wilgenhutten

In het midden van 't Zwiebelbos staan er wilgenhutten. Deze hutten zijn gemaakt met wilgentakken. In de wilgenhutten staan er ook enkele boomstronken die de kinderen voor hun spel kunnen gebruiken om bijvoorbeeld over te stappen, over te kruipen of te verplaatsen.

Leerkansen vanuit ons inzicht

OA 43: muzisch omgaan met spelend uitbeelden	LP MUZO D 6.1: dat houdt in dat ze: zich inleven in een ding, een idee, een personage, een gebeurtenis of een omstandigheid uit de werkelijkheid of uit een verteld of voorgelezen verhaal en dat al spelend vorm geven.	De kinderen spelen een rollenspel aan de hand van de wilgenhutten.
OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)		De kinderen lopen, stappen, springen,... tussen/door de wilgenhutten en op de boomstammen in de wilgenhutten.

Leerkansen die kinderen nemen tijdens het spelen

OA 43: muzisch omgaan met spelend uitbeelden	LP MUZO D 6.1: dat houdt in dat ze: zich inleven in een ding, een idee, een personage, een gebeurtenis of een omstandigheid uit de werkelijkheid of uit een verteld of voorgelezen verhaal en dat al spelend vorm geven.	De kinderen spelen verschillende rollenspelen in de wilgenhutten: ze gaan kamperen waarbij ze een kampvuur maken aan de hand van de bakstenen en takken, ze spelen een heks die slakken zoekt in de wilgenhutten.
OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)	LP BO MC 6.32: de leerlingen verplaatsen zich behendig via verschillende loopvormen (bv. stappen, lopen, galopperen) en passen hun tempo en loopstijl aan aan de afstand.	De kinderen lopen door de wilgenhutten van het ene uiteinde naar het andere uiteinde.

3.3.3 Bijenhotel

Bij het binnenstappen van 't Zwiebelbos is er aan de rechterzijde een bijenhotel te zien. Deze is gemaakt in een soort kast die opgevuld is met allerlei stokjes. Op het stuk grond naast het bijenhotel zijn er vlinderstruiken en bloemen ingeplant om de bijen aan te trekken. In de zomer biedt dit bijenhotel dus heel wat kansen indien het begeleid wordt door een leerkracht. Naar vrij spel toe zien we hier minder kansen in.

Leerkansen vanuit ons inzicht

OA 53: actief exploreren met de zintuigen	LP WO DO 0.9: kinderen kunnen nauwkeurig waarnemen met al hun zintuigen	De kinderen gebruiken hun zintuigen om het bijenhotel, de vlinderstruiken en de bloemen rondom te ontdekken
---	---	---

3.3.4 Moestuin

Aan de linkerzijde van de ingang is er een moestuin gemaakt. In de kleine houten bakjes zijn er kruiden geplant. Langs de zijanten, over heel 't Zwiebelbos, hebben ze voornamelijk frambozen en hazelaars geplant. Kortom hebben de kinderen een stukje 'pluktuin' waar ze hun kruiden, planten en fruit kunnen verzorgen. Hiervoor is er ook de mogelijkheid om tuinmateriaal te ontlenu. Het tuinmateriaal kunnen de kinderen gebruiken om hun pluktuin te onderhouden en te verzorgen.

Leerkansen vanuit ons inzicht

<p>OA 64: inzichten verwerven over natuur en techniek (fysische kennis) → zelfstandig dieren en planten verzorgen</p>	<p>LP WO NA 7.13.3: dat houdt in dat ze zelfstandig basishandelingen kunnen uitvoeren bij de verzorging van planten en dieren</p>	<p>De kinderen verzorgen de planten die aanwezig zijn in 't Zwiebelbos, eventueel met behulp van het tuinmateriaal.</p>
<p>OA 45: kleinmotorisch bewegen</p>	<p>LP BO MC 7.2: de leerlingen voeren in verschillende situaties, kleinmotorische vaardigheden voldoende nauwkeurig, gedoseerd en ontspannen uit.</p>	<p>De kinderen onderhouden de pluktuin door vruchten te plukken, onkruid te wieden,... waarbij ze fijnmotorische bewegingen uitvoeren met hun handen.</p>

3.3.5 Buitenkeuken

't Zwiebelbos is voorzien van een buitenkeuken. De buitenkeuken bestaat uit twee aanrechten. Een aanrecht heeft een gootsteen terwijl op het andere aanrecht een kookvuur is gemaakt. Daarnaast is er ook los keukenmateriaal terug te vinden zoals potten, pannen, lepels, broodtrommel. Naast de buitenkeuken staat er ook een zelfgemaakte weegschaal.

Leerkansen vanuit ons inzicht

<p>OA 43: muzisch omgaan met spelend uitbeelden</p>	<p>LP MUZO D 6.1: dat houdt in dat ze: zich inleven in een ding, een idee, een personage, een gebeurtenis of een omstandigheid uit de werkelijkheid of uit een verteld of voorgelezen verhaal en dat al spelend vorm geven.</p>	<p>De kinderen spelen een rollenspel aan de hand van de materialen (wastafel, kookvuur, potten, pannen, lepels, broodtrommel,...) in de buitenkeuken.</p>
<p>OA 69: inzichten verwerven over meten</p>	<p>LP WIS MR 1: twee dingen kwalitatief vergelijken volgens kleurschakering, geluidsterkte, levensduur, hardheid, lengte, gewicht, oppervlakte, inhoud en volume, tijdsduur, temperatuur, snelheid,... en de vergelijking verwoorden met termen als: donkerder, luidere, langer, groter, kleiner, even ver, lichter, even groot, later, kortst, kouder, even vlug,...</p>	<p>De kinderen vergelijken twee natuurlijke voorwerpen uit 't Zwiebelbos aan de hand van de weegschaal waardoor ze ontdekken welk natuurmateriaal het meest, minst, zwaarst, lichtst,... weegt.</p>

Leerkansen die kinderen nemen tijdens het spelen

<p>OA 43: muzisch omgaan met spelend uitbeelden</p>	<p>LP MUZO D 6.1: dat houdt in dat ze: zich inleven in een ding, een idee, een personage, een gebeurtenis of een omstandigheid uit de werkelijkheid of uit een verteld of voorgelezen verhaal en dat al spelend vorm geven.</p>	<p>De kinderen spelen een rollenspel in de buitenkeuken waarbij ze koken met natuurlijke materialen, natuurlijke materialen verzamelen in een pot, de pot op het vuur zetten, roeren in de pot, tafel dekken en eten, elkaar eten geven,...</p>
---	---	---

3.3.6 Wand met bakken

Deze wand is bijhorend bij de buitenkeuken waar het kan functioneren als opbergruimte. In de bakjes kan het kookmateriaal opgeborgen worden. Uiteraard zijn deze opbergbakjes ook bruikbaar voor andere doeleinden zoals het sorteren van kleine boomstronken, ordenen van natuurmaterialen, gebruiken als uitstalraampjes van een winkel, gebruiken als tentoonstellingskastjes voor zelfgemaakte dingen. De kinderen kunnen hier zelf de functie bepalen tijdens hun spel.

Leerkansen vanuit ons inzicht

OA 43: muzisch omgaan met spelend uitbeelden	LP MUZO D 6.1: dat houdt in dat ze: zich inleven in een ding, een idee, een personage, een gebeurtenis of een omstandigheid uit de werkelijkheid of uit een verteld of voorgelezen verhaal en dat al spelend vorm geven.	De kinderen gebruiken de wand met bakken in hun rollenspel.
OA 61: kennis en ervaringen structureren	LP WIS MR 5: dingen sorteren op basis van een kwalitatieve vergelijking volgens één of twee gemeenschappelijke kenmerken.	De kinderen sorteren materialen in de bakken aan de wand.
OA 69: inzichten verwerven over meten	LP WIS MR 2: zelf strategieën om dingen kwalitatief te vergelijken	De kinderen ontdekken welke materialen in welk bakje past waarbij ze de begrippen smal, breed, groot, klein,.. ontdekken.

3.3.7 Muziekmuur

Ook het muzikaal aspect mag niet vergeten worden in 't Zwiebelbos. Dit wordt ingevuld met een muziekmuur. Deze muziekmuur is gemaakt met oud en kosteloos materiaal. Onder andere hangen er pannen, potten, lepels, blikken en kroonkurken aan de muziekmuur.

Leerkansen vanuit ons inzicht

OA 40: muzisch omgaan met geluiden en muziek	LP MUZO M 2: musiceren met voorwerpen en instrumenten (lichaamsinstrumenten, zelfgemaakte en bestaande instrumenten) met aandacht voor klankproductie en speeltechniek.	De kinderen maken muziek aan de hand van de materialen (potten, pannen, deksels,...) aan de muziekmuur.
--	---	---

Leerkansen die kinderen nemen tijdens het spelen

OA 40: muzisch omgaan met geluiden en muziek	LP MUZO M 2: musiceren met voorwerpen en instrumenten (lichaamsinstrumenten, zelfgemaakte en bestaande instrumenten) met aandacht voor klankproductie en speeltechniek.	De kinderen maken muziek door met een lepel op de potten te slaan, met hun handen over de kroonkurken te gaan,...
--	---	---

3.3.8 Podium

't Zwiebelbos is ook verrijkt met een podium. De kinderen kunnen hier rollenspel spelen door toneeltjes te spelen of voorstellingen te geven aan elkaar. Kortom de fantasie van de kinderen wordt hier erg in aangesproken.

Leerkansen vanuit ons inzicht

OA 43: muzisch omgaan met spelend uitbeelden	LP MUZO D 6.6: dat houdt in dat ze: verbale en non-verbale spelvormen toepassen of improviseren.	De kinderen gebruiken verschillende manieren om een verhaal over te brengen op het podium door middel van een toneel, voorstelling,... te geven.
--	--	--

3.3.9 Hinkelpad

Dit is een hinkelpad dat gemaakt is van oude tegels. De oude tegels zijn getransformeerd tot een nieuw hinkelpad met frisse kleuren en nummers. Het hinkelpad speelt voornamelijk in op het bewegen van kinderen.

Leerkansen vanuit ons inzicht		
OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)	LP BO MC 6.43: de leerlingen verplaatsen zich (ritmisch) ononderbroken (huppen, huppelen, galopperen, hinken) of overschrijden lage hindernissen (loopsprongen)	De kinderen springen en hinken over het hinkelpad.
OA 46: evenwicht bewaren → hinken	/	De kinderen kunnen hun evenwicht houden op één been tijdens het hinken.

3.3.10 Schildersezel

In de groene klas staat er ook een schildersezel. Deze kan gebruikt worden om met verschillende materialen op te tekenen. Zo kunnen leerkrachten verf en borstels ontlenen van de hogeschool. Maar ook bij minder mooi weer kan de schildersezel gebruikt worden om met takken en slijk op te tekenen of schilderen.

Leerkansen vanuit ons inzicht		
OA 41: muzisch omgaan met materialen en beelden	LP MUZO BE 17: de leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen.	De kinderen schilderen, tekenen,... met verschillende materialen zoals verf, slijk en takken op de schildersezel.

3.3.11 Krijtbord

't Zwiebelbos is ook voorzien van een krijtbord. Als de kinderen komen spelen, kunnen ze krijt ontlenen om te gebruiken op het krijtbord. Hiermee kunnen kinderen tekenen op het bord.

Leerkansen vanuit ons inzicht

OA 41: muzisch omgaan met materialen en beelden	LP MUZO BE 17: de leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen.	De kinderen tekenen met krijt op het krijtbord.
---	---	---

Leerkansen die kinderen nemen tijdens het spelen

OA 41: muzisch omgaan met materialen en beelden	LP MUZO BE 17: de leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen.	De kinderen tekenen treinen, dinosaurussen, lijnen, een zon,... op het krijtbord met krijt.
---	---	---

3.3.12 Watermuur

Dit is een experimenteermuur rond water. Met verschillend kosteloos materiaal kunnen de kinderen experimenteren met water. Zo hangen er plastic flessen, buizen, trechters en open buizen op de muur. Daarnaast is deze ook verrijkt met enkele losse materialen zoals emmers en gieters.

Leerkansen vanuit ons inzicht

<p>OA 53: actief exploreren met de zintuigen /</p>		<p>De kinderen experimenteren met het water aan de watermuur door aan het water te voelen, door te kijken hoe het water door het kosteloos materiaal gaat,..</p>
--	--	--

Op deze foto is de vernieuwde watermuur te zien die we gemaakt hebben in functie van onze bachelorproef. Op de twee buitenste paletten en op een zijde aan de achterkant is er een vast parcours met regenpijpen aangebracht. Op het middelste palet zijn elastieken bevestigd, net als op twee paletten aan de achterzijde van de watermuur. De kinderen kunnen losse regenpijpen door de elastieken steken en zo hun eigen parcours maken.

Leerkansen vanuit ons inzicht

OA 53: actief exploreren met de zintuigen	/	De kinderen laten water en natuurlijke materiaal (bv. kastanjes, zand, steentjes) door de regenpijpen rollen waarbij ze kijken hoe de materialen door het parcours gaat.
OA 64: inzichten verwerven over natuur en techniek (fysische kennis)	LP WO TE 6.18.2.1: construeren	De kinderen maken een eigen parcours door losse regenpijpen door de elastieken te steken waarbij ze regenpijpen met elkaar moeten gaan verbinden.
OA 45: kleinmotorisch bewegen	LP BO MC 7.2: de leerlingen voeren in verschillende situaties, kleinmotorische vaardigheden voldoende nauwkeurig gedoseerd en ontspannen uit.	De kinderen steken de regenpijpen door de elastieken waarbij ze hun twee handen moeten gebruiken.

Leerkansen die kinderen nemen tijdens het spelen

OA 53: actief exploreren met de zintuigen	/	De kinderen laten kastanjes, water, modder, takjes,... door de regenpijpen rollen.
OA 64: inzichten verwerven over natuur en techniek (fysische kennis)	LP WO TE 6.18.2.1: construeren	De kinderen maken een eigen parcours van losse regenpijpen door één buis door de elastiek te steken en nadien een nieuwe buis aansluitend op de andere buis door een andere elastiek te steken.

OA 45: kleinmotorisch bewegen	LP BO MC 7.2: de leerlingen voeren in verschillende situaties, kleinmotorische vaardigheden voldoende nauwkeurig gedoseerd en ontspannen uit.	De kinderen houden met één hand de elastiek open en met het andere hand steken ze de regenpijp door de elastiek.
-------------------------------	---	--

3.3.13 Takkenhoek

Dit gedeelte van 't Zwiebelbos vormt de takkenhoek. In deze hoek liggen takken, stronken en houtresten. Deze materialen kunnen de kinderen gebruiken om allerlei constructies mee te maken.

Leerkansen vanuit ons inzicht

OA 64: inzichten verwerven over natuur en techniek (fysische kennis)	LP WO TE 6.18.2.1: construeren	De kinderen maken verschillende constructies met de takken uit de takkenhoek.
--	--------------------------------	---

Leerkansen die kinderen nemen tijdens het spelen

OA 41: muzisch omgaan met materialen en beelden	LP MUZO BE 17: de leerlingen kunnen vrij experimenteren met materiaal, kunnen met dat materiaal gericht experimenteren of kunnen het gericht verkennen.	De kinderen spelen verschillende rollenspelen in de takkenhoek: ze gebruiken de takken als zwaard waarbij ze achter elkaar lopen, vechten met elkaar door hun tak tegen elkaar te slaan of ze gebruiken een tak als pistool waarmee ze opzoek gaan naar monsters,...
---	---	--

3.4 Toevoeging spelmaterialen en leerkansen

Dit schooljaar is er ook een keuzetraject rond 't Zwiebelbos georganiseerd. Binnen dit keuzetraject, waaraan we hebben deelgenomen, zijn er nog extra spelmaterialen ontwikkelt voor 't Zwiebelbos. Deze spelmaterialen zijn via een heel proces tot stand gekomen. Binnen dit proces zijn er een aantal stappen ondernomen. Eerst en vooral zijn we kinderen gaan observeren op verschillende speelplaats in scholen uit de buurt. Uit deze observaties hebben we de noden, behoeften en interesses van de kinderen gehaald. Nadien zijn we rond de 3 functies van 't Zwiebelbos beginnen brainstormen waarbij we hebben nagedacht wat houdt die functie in, wat vinden we belangrijk, zijn deze 3 functies al voldoende aanwezig en hoe kunnen we de 3 functies nog verder uitdiepen. Als laatste stap hebben we een overzicht gemaakt met de belangrijkste informatie uit de interviews die we afgenomen hebben bij de leerkrachten uit de omringende scholen in functie van onze bachelorproef. Op basis van de informatie uit deze 3 stappen, hebben we een lijst opgesteld met mogelijke nieuwe spelmaterialen voor 't Zwiebelbos. Uit deze lijst hebben we dan weer een keuze moeten maken waarbij we rekening moesten houden met het financiële aspect, de veiligheid, de haalbaarheid en is er een link met de informatie uit de ondernomen stappen. Uiteindelijk hebben we binnen het keuzetraject volgende spelmaterialen ontwikkelt voor 't Zwiebelbos.

3.4.1 Klim- en klauterparcours

Dit is een klim- en klauterparcours tussen de bomen. In het midden van het parcours is er een platform. Vanuit het platform vertrekken er verschillende wegen waar de kinderen over kunnen stappen, klimmen en klauteren. Deze verschillende wegen geeft de kinderen de kans om hun eigen parcours te bepalen. In het parcours hebben we ook met verschillende soorten balken gewerkt: ronde balken, halfronde balken, rechte planken met de brede kant naar boven en twee planken naast elkaar met de dunne kant naar boven. Daarnaast komen er ook verschillende hoogtes aan bod. Kortom zit er in het parcours heel wat variatie waardoor elk kind zijn weg kan vinden.

Leerkansen vanuit ons inzicht

<p>OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)</p>	<p>LP BO MC 6.30: De leerlingen vinden voldoende grip en steun op steunpunten of steunvlakken die het materiaal biedt (bv. bank, sporten, knoppen) om zich te verplaatsen (bv. opklimmen, afdalen, zijwaarts vorderen) over verschillende stabiele of onstabiele kruip- en klautervlakken.</p>	<p>De kinderen klimmen, klauteren, stappen,... over de balken en planken van het klim-en klauterparcours.</p>
<p>OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen) → evenwicht houden op brede steunvlakken</p>	<p>LP BO MC 6.1: de leerlingen bewaren en herstellen hun evenwicht bij houdingen en verplaatsingen bij het verplaatsen op een stabiel en onstabiel vlak (balanceren)</p>	<p>De kinderen stappen over de balken en planken van het klim-en klauterparcours waarbij ze hun evenwicht moeten behouden.</p>

Leerkansen die kinderen nemen tijdens het spelen

<p>OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)</p>	<p>LP BO MC 6.30: De leerlingen vinden voldoende grip en steun op steunpunten of steunvlakken die het materiaal biedt (bv. bank, sporten, knoppen) om zich te verplaatsen (bv. opklimmen, afdalen, zijwaarts vorderen) over verschillende stabiele of onstabiele kruip- en klautervlakken.</p>	<p>De kinderen klimmen van op de grond op de balken en planken, stappen over de balken en planken van het klim- en klauterparcours.</p>
<p>OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)</p>	<p>LP BO MC 6.38: de leerlingen springen van een verhoogd vlak en landen in evenwicht</p>	<p>De kinderen springen van het klim- en klauterparcours op de grond.</p>
<p>OA 52: fysieke fitheid verwerven</p>	<p>LP BO GVL 3: ontwikkelen van volgende fysieke eigenschappen: kracht, lenigheid, uithouding, snelheid, coördinatie, evenwicht en spierspanning en dat binnen de verschillende bewegingsthema's.</p>	<p>De kinderen liggen op hun buik en trekken zich met hun armen voort over de balken en planken van het klim-en klauterparcours.</p>

3.4.2 Speelheuvel

Op het nieuwe stuk, dat grenst aan 't Zwiebelbos, is er een speelheuvel aangelegd. In deze speelheuvel zit een betonbuis ingewerkt waar de kinderen door kunnen stappen, lopen, kruipen of zich in kunnen verstoppen.

Leerkansen vanuit ons inzicht

<p>OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)</p>	<p>LP BO MC 6.32: de leerlingen verplaatsen zich behendig via verschillende loopvormen (bv. stappen, lopen, galopperen) en passen hun tempo en loopstijl aan aan de afstand.</p>	<p>De kinderen lopen van de ene kant van de heuvel naar de andere kant van de heuvel.</p>
<p>OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)</p>	<p>LP BO MC 6.30: De leerlingen vinden voldoende grip en steun op steunpunten of steunvlakken die het materiaal biedt (bv. bank, sporten, knoppen) om zich te verplaatsen (bv. opklimmen, afdalen, zijwaarts vorderen) over verschillende stabiele of onstabiele kruip- en klautervlakken.</p>	<p>De kinderen kruipen door de tunnel onder de speelheuvel.</p>

3.4.3 Wilgencirkel

De wilgencirkel is gemaakt om een rustig plekje te creëren in 't Zwiebelbos. De wilgencirkel is gemaakt uit wilgentakken die tussen houten palen geweven zijn. De wilgencirkel biedt zo ook het voordeel dat tussen de wilgentakken het snoeiafval uit 't Zwiebelbos gedaan kan worden. De wilgencirkel kan voor verschillende doeleinden gebruikt worden: een plaats om tot rust te komen, een plaats om samen gezellig te eten met de kinderen of te luisteren naar de geluiden uit de natuur.

Leerkansen vanuit ons inzicht		
OA 7: tot rust komen	LP BO GVL 4: rust ervaren als tegenpool van actie.	De kinderen zitten, liggen in de wilgencirkel om te rusten.
OA 9: zich verbonden voelen	LP MUZO AD 5.7: dat houdt in: de verbondenheid met anderen ervaren en ervan genieten	De kinderen zitten in de wilgencirkel om te eten waarbij ze gezellig samen zijn met de andere kinderen of mensen.
OA 56: intens luisteren	LP MUZO AD 1.1: dat houdt in: geconcentreerd bekijken en beluisteren, betasten, smaken, ruiken,...	De kinderen luisteren naar de geluiden uit de natuur terwijl ze in de wilgencirkel zitten.

3.4.4 Hindernissenhoek

Een hoekje naast de buitenkeuken was nog helemaal leeg. Nu is het een hindernissenhoek geworden. In deze hoek zijn er verschillende materialen aangebracht. Op de eerste foto is er een hoogteparcours te zien. Daarnaast is er ook een wiebelbrug aanwezig. Op de derde foto zie je ook een soort parcours. Dit parcours bestaat uit houten palen waar kinderen over de kleine palen kunnen stappen en zich kunnen vasthouden aan de grote palen. Tot slot is er ook nog een pad van boomstronken om over te stappen.

Leerkansen vanuit ons inzicht

<p>OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)</p>	<p>LP BO MC 6.30: De leerlingen vinden voldoende grip en steun op steunpunten of steunvlakken die het materiaal biedt (bv. bank, sporten, knoppen) om zich te verplaatsen (bv. opklimmen, afdalen, zijwaarts vorderen) over verschillende stabiele of onstabiele kruip- en klautervlakken.</p>	<p>De kinderen stappen over de boomstammen, de palen, de wiebelbrug en het hoogteparcours.</p>
<p>OA 46: evenwicht bewaren</p>	<p>LP BO MC 6.1: de leerlingen bewaren en herstellen hun evenwicht bij houdingen en verplaatsingen bij het verplaatsen op een stabiel en onstabiel vlak (balanceren)</p>	<p>De kinderen bewaren hun evenwicht wanneer ze over de wiebelbrug, boomstammen, palen en hoogteparcours stappen.</p>

Leerkansen die kinderen nemen tijdens het spelen

<p>OA 44: grootmotorisch bewegen (basisbewegingen)</p>	<p>LP BO MC 6.30: De leerlingen vinden voldoende grip en steun op steunpunten of steunvlakken die het materiaal biedt (bv. bank, sporten, knoppen) om zich te verplaatsen (bv. opklimmen, afdalen, zijwaarts vorderen) over verschillende stabiele of onstabiele kruip- en klautervlakken.</p>	<p>De kinderen stappen over de wiebelbrug, over de boomstronken, over de houten palen en over het hoogteparcours.</p>
<p>OA 46: evenwicht bewaren</p>	<p>LP BO MC 6.1: de leerlingen bewaren en herstellen hun evenwicht bij houdingen en verplaatsingen bij het verplaatsen op een stabiel en onstabiel vlak (balanceren)</p>	<p>De kinderen staan op de ijzeren buizen van de wiebelbrug zonder zich vast te houden, stappen over de houten palen en boomstronken waarbij ze hun evenwicht bewaren.</p>

Hoofdstuk 4 Methodologie

4.1 Inleiding

Binnen het kader van onze bachelorproef hebben we een onderzoek uitgevoerd. In het onderzoek willen we het gebruik van en het aanbod in 't Zwiebelbos gaan onderzoeken. We hebben gekozen voor deze onderzoeksvraag omdat we willen nagaan hoe 't Zwiebelbos, tot op het heden, gebruikt wordt. Daarnaast willen we ook de tevredenheid over het aanwezige aanbod in 't Zwiebelbos achterhalen en bevragen aan welk aanbod en materialen er nog nood is om 't Zwiebelbos verder te verrijken.

4.2 Deelnemers/doelgroep

De doelgroep bij ons onderzoek zijn kleuterleerkrachten uit de omringende scholen van 't Zwiebelbos in Mechelen. De uiteindelijke deelnemers aan ons onderzoek beperken zich wel tot de kleuterleerkrachten die al een bezoek hebben gebracht aan 't Zwiebelbos. Zo hebben we leerkrachten gaan bevragen uit de volgende scholen: De Ham, Villa Zonnebloem, Scheppersinstituut en Ursulinen.

4.3 Instrument

Om het onderzoek uit te voeren, hebben we ervoor gekozen om te werken met een interview. De vragen bij het interview zijn voornamelijk gericht op het gebruik van en het aanbod in 't Zwiebelbos. We werken in ons interview dan ook met deze twee luiken uit onze onderzoeksvraag. Het eerste luik handelt over het gebruik van 't Zwiebelbos. Hierbij stellen we de leerkrachten voornamelijk vragen over wanneer zij naar deze groene speelplaats komen, welke factoren er meespelen om te bepalen of ze een bezoek brengen, hoe zij 't Zwiebelbos gebruiken tijdens hun bezoek en wat zij de meerwaarde en de belangrijkste functie vinden. Het tweede luik richt zich meer op het aanbod, de aanwezige spelmaterialen, in 't Zwiebelbos. Hier bevragen we of de leerkrachten tevreden zijn over het aanbod, welke materialen zij nog missen en wat zij nog zouden toevoegen aan het aanbod in 't Zwiebelbos. De volledige interviewleidraad is achteraan toegevoegd in bijlagen.

4.4 Werkwijze

We zijn op een bepaalde manier te werk gegaan om ons onderzoek uit te voeren. Eerst hebben we een interviewleidraad opgesteld. Vrij snel na het opstellen van een interviewleidraad zijn we op onderzoek gegaan. We vertrokken met het idee om alle leerkrachten persoonlijk te gaan interviewen. Uiteindelijk is de wijze waarop we interviews hebben afgenomen, verschillend geworden van school tot school. Onze promotor heeft ons geholpen met een opstap en contact opgenomen met basisschool De Ham. We kregen meteen een positief antwoord. Dus we trokken tijdens een speeltijd naar deze school. Hier mochten we langsgaan bij alle kleuterklassen. Zo hebben we alle leerkrachten persoonlijk geïnterviewd. Nadien

kregen we de contactgegevens van het Scheppersinstituut. Zo hebben we eerst via mail contact opgenomen. We mochten langs komen maar hier hebben we niet alle leerkrachten persoonlijk geïnterviewd. Op voorhand hebben de leerkrachten uit deze school, die een bezoek hebben gebracht aan 't Zwiebelbos, een overleg gehad over onze vragen in het interview. Nadien heeft een leerkracht ons te woord gestaan en gesproken in naam van alle leerkrachten uit deze school. Na deze school was ons onderzoek gevoerd want dit waren de enige scholen die al naar 't Zwiebelbos waren gekomen.

In het tweede semester konden we ons onderzoek echter terug opstarten. Ondertussen hadden ook nog andere scholen uit Mechelen een bezoek gebracht aan 't Zwiebelbos. Via onze promotor hebben we te horen gekregen dat er enkele leerkrachten uit Villa Zonnebloem onlangs naar de groene speelplaats waren gekomen. Ook zijn er een aantal medestudenten die, tijdens de stage in een grootstedelijke context, een bezoek hebben gebracht aan 't Zwiebelbos. Deze studenten deden stage in de school Ursulinen in Mechelen. Om ons onderzoek te verruimen wilden we uiteraard ook deze school contacteren om een interview af te nemen. Maar wegens omstandigheden, zoals lessen en stage lopen, was er geen tijd meer om deze interviews persoonlijk af te nemen. Om die reden hebben we bij deze scholen ervoor gekozen om het interview af te nemen via mail.

Kortom hebben we ons onderzoek op verschillende manieren uitgevoerd. We hebben wel steeds met hetzelfde instrument gewerkt, namelijk een interview. Maar door omstandigheden is de manier waarop we het interview hebben afgenomen steeds verschillend. Ondanks die verschillende werkwijzen zijn onze eindresultaten wel steeds hetzelfde, namelijk een antwoord op al onze interviewvragen waarmee we aan de slag konden in onze bachelorproef.

We kunnen concluderen dat er toch al een aantal klassen, uit deze omringende scholen, een bezoek hebben gebracht aan 't Zwiebelbos. Bij basisschool De Ham en Villa Zonnebloem kleuren alle kleuterklassen groen. Deze scholen zijn dicht gelegen bij 't Zwiebelbos waardoor ze regelmatig een bezoek kunnen brengen. Dit in tegenstelling tot het Scheppersinstituut en Ursulinen waarbij enkel de 2de en/of de 3de kleuterklas groen kleuren. De kleuterklassen met de jongste kleuters staan op rood. Dit is te wijden aan het feit dat deze scholen verder gelegen zijn van 't Zwiebelbos waardoor het vaak veel tijd vraagt om met deze doelgroepen zich te verplaatsen naar de natuurspeelplaats.

5.2 Het gebruik van en het aanbod in 't Zwiebelbos

Zoals we in voorgaand hoofdstuk beschreven hebben, werken we in ons interview met twee luiken. Enerzijds zijn we het gebruik van 't Zwiebelbos nagegaan en anderzijds het aanbod in 't Zwiebelbos. Om een goed beeld te geven van beide aspecten van onze onderzoeksvraag, maken we hieronder een onderscheid tussen beiden.

5.2.1 Gebruik van 't Zwiebelbos

Voor de aanvang van ons onderzoek zaten we met het gevoel dat 't Zwiebelbos nog onvoldoende gebruikt wordt. De bevroegde leerkrachten gaven verschillende redenen aan waarom er momenteel nog weinig gebruik wordt gemaakt van deze groene speelplaats. Zo speelt de beschikbare tijd, de verplaatsing van en naar 't Zwiebelbos en de weersomstandigheden een grote rol. De meeste voorkomende reden is het koppelen van doelen aan het bezoek. Vele leerkrachten gaven aan dat ze bij elk bezoek doelen moet schrijven in hun agenda. Dit vinden ze vaak moeilijk en om die reden plannen ze dan ook minder frequent een bezoek aan 't Zwiebelbos.

Voorbeeld: 'Het zou inderdaad meer gebruikt kunnen worden maar het probleem is de agenda. Voortaan moeten we elk bezoek inplannen in de agenda en er doelen aan koppelen. Dit houdt ons tegen om naar 't Zwiebelbos te gaan.'

Voorbeeld: 'Ik zou 't Zwiebelbos graag meer gebruiken maar het is moeilijk omdat we elke keer moeten verklaren waarom we daar naartoe gaan.'

Als we dan bekijken wanneer ze wel naar 't Zwiebelbos komen, is er geen regelmaat terug te vinden. Dit varieert van 1 keer per maand tot 2 keer per week. Wanneer ze naar 't Zwiebelbos komen, is bij iedereen seizoensgebonden. Meestal gaan de leerkrachten naar 't Zwiebelbos bij mooi weer. Bij de start van de lente en de zomer plannen ze al regelmatig een bezoek aan 't Zwiebelbos. Sommige leerkrachten gaven wel aan dat ze ook in andere seizoenen af en toe naar 't Zwiebelbos gaan, zoals in de herfst om herfstvruchten te verzamelen of in de winter om een sneeuwman te maken.

Voorbeeld: 'Tijdens de lente en in het begin van de zomer komen we vaker op bezoek. Het weer is dan aangenamer. Daarnaast komen we ook tijdens andere seizoenen zoals de herfst en winter, als het aansluit bij het thema'.

De duur van het bezoek loopt ook gelijklopend. De meeste leerkrachten geven aan dat ze een dagdeel in 't Zwiebelbos doorbrengen. Afhankelijk van het weer kan dit wel eens variëren van een dagdeel tot twee dagdelen, een hele voormiddag of een hele namiddag.

Voorbeeld: 'De duur van het bezoek varieert. Vaak duurt het bezoek een dagdeel maar soms, als het mooi weer is, nemen we water en hun koeken mee. Dan durven we zelfs een hele namiddag blijven.'

Opvallend is dat globaal genomen de leerkrachten kiezen voor het vrij spelen in 't Zwiebelbos. Uiteraard koppelen ze hier doelen aan vast maar ze zoeken dan doelen die het vrij spel stimuleren. Enkele leerkrachten van de oudste kleuters gaven wel aan dat ze ook regelmatig een begeleid aanbod doen in 't Zwiebelbos of kiezen voor een combinatie, namelijk een groepje kinderen neemt deel aan de begeleide activiteit en de anderen spelen vrij in 't Zwiebelbos.

Voorbeeld: 'Vanuit de school moet het bezoek gepland worden in onze agenda. We moeten er doelen aan koppelen. Deze doelen worden bepaald door de activiteit die er gedaan wordt, bijvoorbeeld een waarneming. Maar we vinden ook dat vrij spelen kinderen kansen biedt.'

Om dit luik af te ronden, staan we nog even stil bij de meerwaarde en de belangrijkste functie van 't Zwiebelbos. Heel vaak komt het woord 'natuur' aan bod. De leerkrachten vinden de natuurmaterialen, het stukje natuur in een drukke stad en buiten spelen in een groene omgeving een enorme meerwaarde. De leerkrachten gaven aan dat hun kinderen echte stadskinderen zijn en dat zij het contact met de natuur missen. 't Zwiebelbos biedt deze kinderen de kans om dit contact hier op te bouwen. Daarnaast vinden ze de kansen tot vrij spelen, meer vrijheid dan in een klas, kansen tot experimenteren en exploreren, zich kunnen uitleven, ontdekken, genieten en nieuwe dingen leren in een groene omgeving belangrijke functies van 't Zwiebelbos.

Voorbeeld: 'Het is een stukje natuur in de stad. 't Zwiebelbos is nog anders dan een park. Het is erg zeldzaam om zo een stukje natuur te vinden waarbij kinderen de kans krijgen om te leren op een respectvolle manier om te gaan met de natuur.'

5.2.2 Aanbod in 't Zwiebelbos

Over het algemeen zijn alle bevroegde leerkrachten zeer tevreden over het huidige aanbod in 't Zwiebelbos. Ze vinden het een leuk aanbod en de inrichting in hoeken is een pluspunt. Ze gaven ook wel aan dat ze het spijtig vinden dat sommige materialen stuk zijn. Een leerkracht vond ook dat de watermuur en de schildersezels niet tot hun recht komen in 't Zwiebelbos. Daarnaast was er een andere leerkracht, van de jongste kleuters, die vond dat er nog te weinig grootmotorische prikkels zijn.

Het huidige aanbod in 't Zwiebelbos is voornamelijk gericht op het vrij spelen. Toch waren niet veel leerkrachten voorstander om begeleid aanbod te voorzien in 't Zwiebelbos. Het hoofddoel van 't Zwiebelbos vinden ze spelen en dit mag niet verloren gaan. Enkele leerkrachten van de oudste kleuters zagen hier dan wel een meerwaarde in. Het zou hen een bredere kijk geven op de kansen van 't Zwiebelbos en hen de stimulatie geven om vaker een bezoek te plannen aan 't Zwiebelbos.

Voorbeeld: 'Het is niet nodig om begeleid aanbod te voorzien. We zien er niet echt de meerwaarde van in. Kinderen zijn immers creatief genoeg om in 't Zwiebelbos te spelen.'

Voorbeeld: 'Het zou een handige aanvulling zijn, bijvoorbeeld fiches met begeleid aanbod uitgeschreven en waar al meteen doelen aan gekoppeld zijn. Zo zou het makkelijker zijn om vaker een bezoek te brengen aan 't Zwiebelbos.'

Tot slot deden de leerkrachten ook enkele suggesties om 't Zwiebelbos verder aan te vullen. De meeste ideeën waren gericht op het grootmotorische aspect zoals een klim- en klauterparcours, zandbak, grote materialen, ballen, werpspelen. Daarnaast werden er ook enkel groene ideeën gegeven zoals een chinees tuintje, iets extra doen met de planten, takken weven. Er waren ook enkele leerkrachten die verdere toevoegingen niet nodig vonden. Het huidige aanbod in 't Zwiebelbos biedt al voldoende kansen. Een andere leerkracht gaf ook aan dat te veel aanbod afbreuk zou dan aan het natuurlijke karakter van 't Zwiebelbos.

Voorbeeld: 'Een, niet te hoog, klim- en klauterparcours waar kleuters op kunnen kruipen, klimmen en klauteren. Zo krijgen ze de kans om grootmotorisch te bewegen.'

Voorbeeld: 'We vinden verdere toevoegingen niet nodig. Het aanbod is nu voldoende omdat er zoveel dingen zijn die draaien rond zintuigelijke waarneming. Ze denken wanneer er meer dingen aan bod gaat komen zoals bijvoorbeeld grote motoriek dit teniet gaat doen aan de zintuigelijke waarneming.'

5.3 Besluit

Uit deze onderzoek vaststellingen concluderen we enerzijds dat het gebruik van 't Zwiebelbos verschillend is van leerkracht tot leerkracht. Hoe vaak ze naar 't Zwiebelbos komen en hoe lang ze hier verblijven, varieert tussen de leerkrachten. Toch vinden we ook enkele gemeenschappelijke punten. Zo zijn de doelen in de agenda en het weer, twee belangrijke factoren die bepalen of ze naar 't Zwiebelbos komen. Daarnaast schuiven ook alle leerkrachten het vrij spel op de voorgrond bij hun bezoek. Ze vinden het belangrijk dat het spelelement centraal blijft staan op deze groene plek. Anderzijds kunnen we besluiten dat de leerkrachten tevreden zijn over het huidige aanbod in 't Zwiebelbos maar dat ze het spijtig vinden dat er regelmatig materialen stuk gaan. Als aanvulling willen zij voornamelijk grootmotorische materialen. Toch willen ze ook geen overaanbod aan materialen omdat het een groene, natuurlijke plek moet blijven waar de verbondenheid met de natuur stand moet houden.

Hoofdstuk 6 Proces praktijkgedeelte

Voor het praktijkgedeelte van onze bachelorproef ontwerpen we concreet materiaal voor 't Zwiebelbos. Ons doel is om 't Zwiebelbos verder te verrijken waardoor het nog meer kansen kan bieden naar leerkrachten en kinderen toe. De uiteindelijke materialen of uitgaven die we voor 't Zwiebelbos gaan ontwerpen, zijn niet meteen tot stand gekomen. Via een heel proces, van vele ideeën en afwegingen, zijn we tot ons eindresultaat gekomen. Hieronder beschrijven we het proces dat we doorgemaakt hebben bij het ontwerpen van materialen voor 't Zwiebelbos. Bij elk mogelijk spel materiaal of uitgaven beschrijven we eerst ons idee en nadien toetsen we het af op enkele criteriapunten. Tot slot vormen we, op basis van de criteriapunten, een besluit op de vraag: ontwerpen we dit materiaal als verrijking voor 't Zwiebelbos?

6.1 Themakoffers

6.1.1 Beschrijving

Bij de aanvang van onze bachelorproef gingen we erg enthousiast aan de slag. Als eerste opdracht moesten we een startdossier en onderzoeksplan opstellen. Hierbij begonnen we al meteen te brainstormen over mogelijke verrijkingen, in de vorm van spelmaterialen of educatieve uitgaven, voor 't Zwiebelbos. Zo kwamen we tot ons eerste idee: themakoffers ontwerpen. Zelf dachten we dat dit een goede verrijking zou zijn voor 't Zwiebelbos. Enerzijds bood het veel kansen voor de kinderen maar anderzijds zou dit de leerkrachten ook meer kunnen stimuleren tot het aanbieden van begeleide activiteiten in 't Zwiebelbos. Het aanbieden van begeleide activiteiten in 't Zwiebelbos vonden we momenteel nog een gemiste kans. Met enkele themakoffers zouden we zo deze kans extra kunnen stimuleren. Zelf begonnen we ook al na te denken over enkele thema's voor deze koffers. We besloten echter om deze thema's nog niet volledig vast te leggen. We dachten wel aan een kabouterkoffer omdat dit een thema kan zijn dat aansluit bij de fantasiewereld van kleuters of seizoenenkoffers omdat dit gebruikelijke thema's zijn in elke klas.

6.1.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten

Nadat we het concept van de themakoffers hadden uitgedacht, hebben we het op volgende criteriapunten afgetoetst.

6.1.2.1 Criteria 1: ervaringsgerichtheid

Ervaringsgerichtheid is een term afkomstig uit het ervaringsgericht onderwijs. Het ervaringsgericht onderwijs is een onderwijsmodel dat ontstaan is in de jaren '70. Twaalf kleuterleerkrachten kwamen in 1976 samen onder leiding van twee onderwijskundigen. Zij vonden het tijd om een nieuwe wending te geven aan het onderwijs omdat ze door observaties tot de conclusie kwamen dat voornamelijk de leerkracht een centraal persoon vormde in het onderwijs. Het meeste werd bepaald door de leerkracht en de kinderen volgden mooi wat de leerkracht voor hen voorbereid had. De onderwijskundigen zagen dit anders want in kinderen schuilen er

verschillende mogelijkheden. Mogelijkheden dit het onderwijs krachtiger zou maken. Zo ontstond stilaan het ervaringsgericht onderwijs waarbij leerkrachten en kinderen een evenwichtige plaats innamen. Het onderwijsmodel is vastgelegd in een tempelschema waarbij het fundament ervaringsgerichtheid is. Ervaringsgerichtheid houdt in dat we niet enkel kijken vanuit ons perspectief maar ook vanuit het perspectief van de kinderen. Door het perspectief van de kinderen in te nemen, leven we ons in hun ervaringsstroom. Wat willen, doen, denken en voelen de kinderen. Als we hier een duidelijk zicht op hebben, weten we ook waar hun interesses, noden en behoeften liggen. Op basis van dit kunnen we dan weer een stap verder gaan, namelijk het creëren van een rijk milieu. Het rijk milieu is een van de drie pijlers van het tempelschema. Een rijk milieu creëren houdt in dat we aanbod, activiteiten en spelmaterialen gaan voorzien waar de kinderen mee aan de slag kunnen (Depondt, & Laevers, 2010).

Samengevat leert het ervaringsgericht onderwijs ons dat het belangrijk is om te vertrekken vanuit de kinderen: wat leeft er in hen, wat willen ze, wat doen ze, wat denken ze en wat voelen ze. Enkel op basis van hun interesses, noden en behoeften kunnen we een leerrijk, rijk en speels milieu creëren waar verbondenheid en welbevinden gegarandeerd zijn. Zeg nu zelf: speelt u ook niet liever in een omgeving waar u zelf heeft mogen kiezen met wat u mag spelen?

6.1.2.2 Criteria 2: inspraak en participatie

Kinderen hebben, naast recht op spelen, ook recht op inspraak en participatie. Het is een fundamenteel kinderrecht vastgelegd in het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind.

‘Artikel 12 Participatie en hoorrecht: het kind heeft recht om zijn of haar mening te geven over alle zaken die het kind aangaan. De overheid zorgt ervoor dat het kind die mening kan uiten en dat er naar hem of haar wordt geluisterd. Dit geldt ook voor gerechtelijke en bestuurlijke procedures.’ (www.kinderrechten.nl)

Dit kinderrecht betekent dat kinderen recht hebben om mee te praten, mee te denken en mee te beslissen. Ze moeten kansen krijgen om actief mee te doen en deel te nemen. Dit recht geldt niet enkel voor kinderen maar voor iedereen. Andere betrokkenen, zoals leerkrachten, hebben ook het recht mee te denken en te beslissen over het aanbod in 't Zwiebelbos. Het is onze taak om dit recht te respecteren en in acht te nemen (Vandekerckhove, z.d.).

Door kinderen en leerkrachten inspraak te geven, te laten participeren, wordt het resultaat krachtiger. Elk kind en elke leerkracht heeft zijn eigen wensen, dromen, interesses, behoeften en noden waardoor ideeën verruimt worden. Het geven van inspraak en participatie zorgt eveneens voor een verhoogde betrokkenheid. Iets waar ze zelf mee over mogen denken en beslissen, zorgt ervoor dat ze tot een betrokken spel komen. Echter is er ook een keerzijde aan het participeren. Er zijn verschillende scholen betrokken bij 't Zwiebelbos. Dit maakt dat elke klas, elk kind recht heeft op inspraak en participatie. Elk kind heeft zijn eigen idee, wens of interesse. Dit maakt het moeilijk om rekening te houden met al deze wensen waardoor de inspraak en participatie dan weer beperkt wordt. Het is daarom belangrijk om een goed evenwicht te vinden en een duidelijk beeld te hebben van wie de eindbeslissing neemt (www.springzaad.be).

Besluit: het idee van de themakoffers hebben we, op basis van deze criteriapunten, even opgeborgen. Als we nadenken of we met dit idee ervaringsgericht te werk zijn gegaan, is het antwoord negatief. Het idee is volledig ontstaan vanuit ons perspectief. Het perspectief van de kinderen hebben we hier niet ingenomen. Gelukkig hebben we zelf op tijd ingezien dat we te enthousiast zijn geweest. We waren op een verkeerde manier aan de slag gegaan. Op dat moment hadden we nog geen zicht op wat willen, doen, denken, voelen de kinderen en wat zijn hun interesses, noden en behoeften. We besloten dus om eerst zicht te krijgen op de interesses, noden en behoeften van de kinderen en leerkrachten. Anderzijds concludeerden we ook dat we bij dit idee geen inspraak en participatie hebben verleend aan de kinderen en leerkrachten. Het idee is volledig ontstaan vanuit onszelf waarbij we geen rekening hebben gehouden met de mening van kinderen en leerkrachten. Terwijl dit zelfs een recht is. We vinden het echter van groot belang om rekening te houden met de mening van kinderen en leerkrachten. Zij zullen tenslotte gebruik maken van de spelmaterialen in 't Zwiebelbos.

Vanuit dit besluit zijn we opzoek gegaan naar een manier om zowel de leerkrachten als de kinderen inspraak te geven. Om de leerkrachten inspraak te geven, zijn we bij enkele scholen in de buurt interviews gaan afnemen. Bij de bevraging van een aantal leerkrachten uit de kleuterschool "De Ham" bleken er verschillende noden te zijn. Uit deze noden schoof het idee van de themakoffers toch terug op de voorgrond. De leerkrachten van de oudste kleuters gaven zelf aan dat ze een seizoenkoffer wel handig zouden vinden omdat ze 't Zwiebelbos vaak gebruiken bij een bepaald seizoen. Ter illustratie: tijdens de herfst gaan ze herfstvruchten verzamelen, tijdens de winter gaan ze in 't Zwiebelbos de sneeuw ervaren of een sneeuwman maken. Zo gaven ze zelf het voorbeeld om een koffer te maken rond de lente met verrekijkers, vergrootglaspotjes enzovoort. Daarnaast zouden ze ook een aantal specifieke koffers een zinvolle verrijking vinden, zoals een schilderkoffer met materialen in om te schilderen aan de schildersezels in 't Zwiebelbos. Voor deze koffer 'pleiten' ze toch wel omdat de schildersezels anders niet vaak gebruikt kunnen worden. Toch moeten we bij, de inhoud van de schilderkoffer, stilstaan bij de vraag: 'Wie gaat dit blijven financieren?' Momenteel zal, als we bijvoorbeeld een schilderkoffer ontwerpen, de hogeschool de nodige materialen betalen. Maar zal de hogeschool, als eigenaar van 't Zwiebelbos, altijd nieuwe verf moeten aankopen? Of moeten alle scholen, die gebruik maken van 't Zwiebelbos, investeren in de materialen voor deze koffer?

Besluit: enkele leerkrachten gaven dit aan als een mogelijke verrijking van 't Zwiebelbos. Om die reden overwogen we het om dit idee uit te werken als eindproduct. Maar bij nader inzien stelden we ons de vraag of dergelijke koffers nieuwe kansen zou bieden in 't Zwiebelbos. Via de interviews kwamen echter te weten dat de leerkrachten al begeleid werken rond de seizoenen in 't Zwiebelbos. Het zou dus geen vernieuwd aanbod zijn. Ze brengen hier steeds zelf materialen voor mee en zouden het gewoon handig vinden als ze dit materiaal standaard aanwezig is in 't Zwiebelbos. Daarnaast is het maken van deze koffers eigenlijk grotendeels 'kant-en-klare' materialen aankopen. Dit is voor ons minder uitdagend. We willen creatief aan de slag en onze handen uit de mouwen steken.

6.2 Fiches

6.2.1 Beschrijving

De fiches zijn, net zoals de themakoffers, een idee dat we aan het begin van onze bachelorproef hadden. We dachten dat enkel materialen toevoegen niet voldoende zou zijn. Het toevoegen van deze fiches zou extra kansen creëren voor de kinderen maar we hadden hier ook een andere doelstelling mee. We wilden voornamelijk de leerkrachten stimuleren om begeleid aanbod uit te voeren in 't Zwiebelbos. Zelf beseften we dat leerkrachten niet altijd tijd hebben om begeleid aanbod aan te bieden. Om die reden dachten we dat dergelijke fiches, handig zouden zijn. Met deze fiches hebben de leerkrachten een overzicht van mogelijk begeleid aanbod. De fiches met begeleide aanboden kunnen we dan per "hoek" of eventueel per koffer, indien we deze vervaardigen, sorteren.

Het idee van de fiches werd, naarmate onze bachelorproef vorderde, nog versterkt. In een volgende fase zijn we interviews gaan afnemen van leerkrachten in de omringende scholen van 't Zwiebelbos. Enkele leerkrachten vertelden ons dat ze een bezoek in 't Zwiebelbos altijd plannen in de agenda waarbij ze steeds doelen en leerkansen aan koppelen. Tijdens het interview merkten we op dat de leerkrachten met een bezorgdheid zaten rond het verantwoorden van hun bezoek aan 't Zwiebelbos. Ze maakten ons duidelijk dat ze het 't Zwiebelbos nog onvoldoende benutten dan dat ze zouden willen. Deze bezorgdheid vloeit voort uit de doorlichting. In deze tijden wordt er heel wat verwacht van de onderwijsinspectie. De inspectie wilt namelijk dat alles wat ze doen met hun kinderen verantwoord en gestaafd wordt met doelen. De verwachtingen van de inspectie houdt de leerkrachten dus tegen maar sommigen gaven wel aan dat ze vaker gebruik zouden maken van 't Zwiebelbos als er dergelijke fiches met doelen voor handen zouden zijn. De fiches zouden daarnaast ook kunnen fungeren als een soort handleiding voor de themakoffers. Zo kan de koffer op een doelgerichte manier gebruikt worden en is het meer dan louter materiaal.

6.2.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten

De fiches hebben we op onderstaande criteriapunten afgetoetst.

6.2.2.1 Criteria 1: verantwoorden met ontwikkelingsdoelen

In het kleuteronderwijs wordt er gewerkt met ontwikkelingsdoelen. Deze doelen verwijzen naar enkele basiscompetenties die kleuters via bepaalde situaties moeten verwerven. Echter ontwikkelt elke kleuter op zijn eigen manier, op zijn eigen tempo waar verschillende factoren een rol spelen. Bijvoorbeeld: niet elk kleuter komt evenveel naar school, sommige kleuters stappen later in de kleuterklas. Om die reden kiest de overheid voor de term ontwikkelingsdoelen in plaats van eindtermen, zoals die gebruikt worden in het lager onderwijs. Ontwikkelingsdoelen zijn minimumdoelen waar elk kind recht op heeft om deze te leren. Zo krijgen leerkrachten de taak om deze ontwikkelingsdoelen zo veel mogelijk na te streven en de kleuters de kans te geven om deze te verwerven. Maar dit betekent niet dat elk kind op het einde van zijn kleutercarrière al deze ontwikkelingsdoelen bereikt moet hebben. Vanuit dit standpunt bekeken vraagt de overheid aan de leerkrachten om elk aanbod, elke activiteit of elke uitstap te verantwoorden met doelen. Op die manier

kunnen ze aantonen aan welke ontwikkelingsdoelen ze allemaal werken met hun kleuters. Door bij alle activiteiten ontwikkelingsdoelen te gaan formuleren, kunnen ze regelmatig nagaan of ze op een evenwichtige wijze aan alle basiscompetenties werken. De overheidsinspectie hecht, bij een doorlichting, hier dan ook erg veel belang. Zo controleren ze of de school de nodige inspanning levert om ontwikkelingsdoelen te gebruiken. Voor hen is dit zo belangrijk om kinderen de garantie te geven om dingen te leren waar ze recht op hebben (www.ond.vlaanderen.be).

6.2.2.2 Criteria 2: belang van vrij spel

In verschillende interviews kwam het belang van vrij spel op de voorgrond. Er waren slechts enkele leerkrachten, 3 leerkrachten van de oudste kleuters, die een voorstander waren van fiches in 't Zwiebelbos. Het merendeel van de leerkrachten vond dit overbodig omdat zij het vrij spel erg belangrijk vonden. Kinderen moeten kansen krijgen om vrij te spelen en deze leerkrachten zijn er van overtuigd dat ze op die manier ook veel kunnen leren.

Vygotsky, een ontwikkelingspsycholoog, is ook een sterke voorstander van vrij spel. Hij gelooft er echt in dat kinderen door te spelen tot leren komen. Door te spelen leren ze de wereld kennen, schakelen ze al hun vaardigheden in en begeven ze zich op de grens van hun kunnen. Dus door vrij te spelen, leren kinderen in de zone van de naaste ontwikkeling. Het vrij spelen biedt heel wat kansen voor kinderen. Door hun spel zelf te bepalen, stellen ze hun eigen doelen op, handelen ze volgens hun eigen criteria en bepalen ze zelf hun plannings. Hierbij maken ze heel wat processen door die hen tot leren brengt. Kortom gaat vrij spel kinderen op verschillende ontwikkelingsgebieden stimuleren. Uiteraard blijft het gebruik van doelen nog steeds van groot belang maar ook bij vrij spel kan men doelen nastreven die kinderen tot leren brengt. (Brouwers, 2010).

Besluit: de fiches leek ons een zeer nuttige aanvulling voor 't Zwiebelbos, bekeken vanuit het eerste criteriapunt. Door de fiches wordt elk aanbod in 't Zwiebelbos verantwoord met doelen, wat dezer dagen van groot belang is. Vanuit het tweede criteriapunt bekeken, zouden deze fiches er ook voor kunnen zorgen dat het vrij spel van kinderen beperkt wordt. Op de fiches staan vastgestelde doelen maar misschien nemen kinderen andere leerkansen dan de leerkansen die we voor ogen hebben. Daarbovenop zijn de ontwikkelingsdoelen ook verschillend van klas tot klas. Om die reden leek het ons moeilijker om voor de leerkrachten fiches uit te werken met doelen op. Daarnaast waren er ook maar drie leerkrachten die nood hadden aan dergelijke fiches. De andere leerkrachten vonden dit zelfs overbodig omdat zij het vrij spel erg belangrijk vonden. Daarom vroegen we ons ook af of deze fiches dan ook effectief gebruikt zouden worden door alle leerkrachten. Uiteindelijk hebben we dan besloten om dit idee niet uit te werken voor onze bachelorproef omdat we met onze uitwerking alle leerkrachten tevreden willen bereiken.

6.3 Klim – en klauterparcours

6.3.1 Beschrijving

Dit idee kwam in ons op door een toevallige observatie. We stonden te wachten om op gesprek te gaan bij onze promotor. Plots merkten we op dat er kinderen in 't Zwiebelbos aan het spelen waren. We besloten om even te gaan observeren. Op die manier konden we al eens kijken hoe de kinderen speelden met de materialen. Het waren geen kleuters maar kinderen van het 2de leerjaar. Op een bepaald moment ging een kind naar de kapstokken. Ze begon er aan te hangen en probeerden er op te klimmen. De leerkracht reageerden dat ze dat niet mocht doen want het is daar niet voor gemaakt.

Hieruit kunnen we twee zaken afleiden. Ten eerste kunnen we vaststellen dat niet alle kinderen weten waarvoor de kapstokken bedoeld zijn. De verleiding is dus groot om er op te klimmen. Dit zouden we kunnen oplossen door iets toe te voegen zodat de kinderen weten dat het een kapstok is, bijvoorbeeld een klerenhanger boven op de palen bevestigen. Ten tweede kunnen we hieruit afleiden dat de kinderen graag klimmen en klauteren. Dit merkten we enerzijds op tijdens het toevallige observatiemoment waarbij we de kinderen over de boomstronken, over de tegels,... zagen klauteren. Anderzijds gaven enkele leerkrachten uit basisschool 'De Ham', in het interview, aan dat ze materialen om te klimmen en klauteren nog missen in 't Zwiebelbos. Voornamelijk de leerkrachten van de jongste kleuters vertelden ons dat hoe jonger de kinderen zijn, hoe meer aandacht ze schenken aan het grootmotorisch bewegen. Om die reden toonden ze wel interesse in dergelijke materialen en zouden ze het een fijne verrijking vinden van 't Zwiebelbos.

6.3.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten

We vonden een klim- en klauterparcours meteen een zeer goed idee. Toch hebben we dit ook op enkele criteriapunten afgetoetst.

6.3.2.1 Criteria 1: veiligheid

Bij het aanbieden van een klim-en klauterparcours moeten we rekening houden met de veiligheid. Om de veiligheid van kinderen te garanderen, moeten ook de toestellen en spelmaterialen afgetoetst worden op enkele veiligheidsaspecten.

Eerst en vooral moeten we kiezen tussen een verankerd of een verplaatsbaar parcours. Beiden heeft zijn voordelen. Een verankerd parcours, waarbij de onderdelen goed in de grond zijn verankerd, zorgt ervoor dat de onderdelen niet kunnen omvallen. Bij een verplaatsbaar parcours is de kans groter dat de onderdelen omvallen maar heeft het voordeel dat de kinderen zelf hun parcours kunnen samenstellen. Dit kan de betrokkenheid en het speelplezier van de kinderen weer vergroten. Om bij het verplaatsbaar parcours toch de veiligheid te garanderen, mogen we de onderdelen niet te hoog maken.

Een tweede aandachtspunt is het struikelgevaar. Rondom het parcours mogen er geen uitstekende onderdelen zijn waardoor de kinderen kunnen struikelen. Ook moet het parcours op een egale bodem staan waardoor de kans op het struikelen verkleind wordt. Er moet dus sprake zijn van een veilige bodembedekking. Er zijn verschillende bedekkingen zoals gras, zand, grond, boomschors en houtspaanders. Als we voor

gras opteren, mag de (val)hoogte van het parcours maximum 150 cm zijn. Bij zand, grond, boomschors of houtspaanders als bodembedekking, waarbij het voldoende dik is, mag de valhoogte 300 cm zijn (www.keurmerk.nl, www.economie.fgov.be).

Bij de uitbouw van een klim-en klauterparcours moet er goed nagedacht worden over welke materialen men gebruikt in functie van de veiligheid. Als er balken of planken gebruikt worden, moeten deze dik en stevig genoeg zijn. Ook de verbindingen tussen de verschillende onderdelen van het toestel moeten veilig gebeuren. De verbindingen moeten afgedekt worden en onzichtbaar zijn voor de kinderen. Op die manier krijgen ze niet de kans om hier mee te spelen. Wanneer er in het parcours eventueel openingen ingewerkt worden, mogen deze niet te groot zijn. Anders bestaat de kans dat kinderen vast zitten in het toestel (www.multituin.be).

Daarnaast is ook de hoogte van de toestellen een belangrijk veiligheidsaspect. Hoe hoog een toestel mag zijn, is afhankelijk van de leeftijd. Voor peuters is de maximale hoogte 120 cm en voor kleuters bedraagt dit 150 cm (www.keurmerk.nl, www.economie.fgov.be). Het toestel moet ook handig terug op te klimmen zijn. Hiervoor kunnen we een ladder gebruiken waarbij de helling tussen de 60 en 90 graden moet zijn. De ladder mag ook niet enkel met nagels verbonden zijn en de stijlen moeten onwrikbaar zijn. De opstap naar het toestel moet wel hoog genoeg zijn zodat te kleine kinderen niet de kans krijgen om op het toestel te klimmen. Voor hen is het klimmen nog te gevaarlijk omdat ze hier nog niet behendig in zijn. Rondom de toestellen mogen er ook geen uitsteeksels zijn waar de kinderen kunnen tegen vallen (www.multituin.be).

Een laatste aandachtspunt is het onderhoud van dergelijke toestellen. Indien we ervoor kiezen om een klim- en klauterparcours aan te bieden, moet het toestel regelmatig onderhouden worden. Door regelmatig te kijken naar de staat van het toestel of de materialen kan de veiligheid gegarandeerd blijven voor langere tijd.

Besluit: vanuit dit criteriapunt bekeken, kunnen we dus niet zomaar aanbieden wat we willen. Er spelen verschillende kinderen in 't Zwiebelbos waarbij we de veiligheid moeten garanderen. Omwille van de veiligheid wilden we eerst ons idee laten vallen maar we merkten toch op dat er een grote nood was, zowel bij de kinderen als bij de leerkrachten, aan dergelijk grootmotorisch materiaal. Om die reden overwogen we zeker om dit idee uit te werken als eindresultaat maar we moeten ook rekening houden met de haalbaarheid. Is het haalbaar om dit uit te werken met twee? Hebben we hier te juiste materialen, gereedschap en deskundigheid voor ter beschikking? Deze vragen deden ons twijfelen, hoewel we wel helemaal achter dit idee stonden en laaiend enthousiast waren. Maar rekening houdend met deze aspecten besloten we om het idee even op te bergen.

Naarmate de tijd vorderde, speelde het idee van het klim-en klauterparcours nog steeds in ons hoofd. We vonden het spijtig dat we, omwille van de haalbaarheid, dit idee niet konden realiseren. Gelukkig kwam het keuzetraject rond 't Zwiebelbos op ons pad. Bij de voorstelling van alle mogelijkheden voor het keuzetraject, kozen we zonder twijfel voor het keuzetraject rond 't Zwiebelbos. Dit leek voor ons de ultieme kans om dit idee toch uit te werken. Aangezien we voor dit keuzetraject kozen, werd er ook gebruik gemaakt van ons onderzoek bij de leerkrachten. Hierbij stelden we het idee van het klim- en klauterparcours, vanuit de interviews met de leerkrachten en de observaties van de kinderen, voor. De andere studenten waren ook erg enthousiast om dit uit te werken.

Besluit: vanuit de mogelijkheden die we kregen bij het keuzetraject, besloten we om het klim- en klauterparcours uit te werken in het keuzetraject. Hier kregen we immers hulp van andere studenten en professionele hulp (Draaketoe Decoratie), wat noodzakelijk was bij dit idee. Hierdoor konden we het idee ook voldoende nauwkeurig uitwerken. Zo werden er zelfs twee klim- en klauterparcours gemaakt. Hiervoor verwijzen we graag naar hoofdstuk 3, waar beiden besproken worden.

6.4 Afsprakenboom

6.4.1 Beschrijving

Er moeten uiteraard steeds afspraken gemaakt worden als leerkrachten in 't Zwiebelbos komen spelen met kinderen. Dit is noodzakelijk voor een goed spelmoment te kunnen beleven. Als kinderen weten wat er van hen verwacht wordt, kunnen ze er ook op letten tijdens hun spel. Meteen zagen we heel wat voordelen in een afsprakenboom. Zowel voor de materialen in 't Zwiebelbos als de veiligheid voor de kinderen en hun omgang met elkaar tijdens het spel. Neem nu bijvoorbeeld het spelen in de takkenhoek: ze mogen hier een kamp bouwen met stokken maar ze mogen geen kinderen slaan met deze stokken. Maar enkel mondeling afspraken maken, leek ons niet voldoende. Na een tijdje spelen, weten kinderen vaak niet meer welke afspraken ze net hebben gemaakt met hun juf of meester.

Zo ontstond het idee van een afsprakenboom. Een boom met afsprakenbordjes waar alle afspraken verzameld en visueel gemaakt wordt voor kinderen. Uiteraard willen we niet zomaar een afsprakenboom maken waar op voorhand de afspraken al op bevestigd zijn. Want waar zijn we dan gebleven met onze inspraak? Zoals we eerder al vermeld hebben, vinden we inspraak van zeer groot belang. Inspraak voor zowel de leerkrachten maar zeker ook voor de kinderen. Door kinderen hierin inspraak te geven, laten we hen zelf nadenken over wat zij graag willen doen, wat zij belangrijk vinden dat er niet gebeurt tijdens het spelen en hoe zij dit kunnen vermijden. Er is echter ook een kanttekening aan dit idee. Wat als we alle kinderen inspraak geven tijdens het maken van afspraken? Elk kind heeft misschien zijn eigen afspraken en als we dit allemaal verzamelen dan kunnen de kinderen niets meer doen. Ze zullen dan bij elke hoek in 't Zwiebelbos, bij elk plekje stoten op een afsprakenbordje. Op deze manier worden er ook heel veel kansen ontnomen. Hoe kunnen de kinderen dan nog spelen, exploreren, beleven of ontdekken? We willen hen dus wel inspraak geven maar we zijn tegen een overvloed aan regels. Daarnaast heeft elke klasgroep ook andere regels nodig. We zochten naar een manier om beiden te combineren: een duidelijke zichtbare structuur die kinderen kunnen helpen als ze er nood aan hebben en specifieke regels voor elke klas. Het idee was eigenlijk voor de hand liggend. We kiezen een centrale plaats in 't Zwiebelbos waar we een afsprakenboom maken. De afsprakenboom is steeds leeg. Als er een klas naar 't Zwiebelbos komt, kunnen de leerkrachten een bakje ontlenen waar afsprakenbordjes inzitten. De afsprakenbordjes zijn boomschijven waar de afspraken visueel worden op getekend. Voor de kinderen gaan spelen, nemen de leerkrachten ze mee naar de afsprakenboom. Hier maken ze dan samen met de kinderen afspraken die voor hun klas het belangrijkste zijn. Aan de boom kunnen de afspraken opgehangen worden en nadien, als ze terug naar school vertrekken, weer afgehaald worden. Op die manier hebben de kinderen een duidelijk beeld van wat wel en niet kan met hun inspraak en krijgen ze toch nog voldoende kansen om te spelen zonder voortdurend op regels te stoten.

6.4.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten

Er zijn ook heel wat onderzoeken gebeurd naar het gebruik van grenzen en afspraken bij kinderen. Om te bepalen of de afsprakenboom een goed idee is, toetsen we het af op volgende criteriapunten.

6.4.2.1 Criteria 1: grenzen

In het ervaringsgericht onderwijs werken we met het vrij kleuterinitiatief. Het vrij kleuterinitiatief biedt kinderen meer vrijheid en geeft hen de kans om zelf een keuze te maken in de klas. Dit wil echter niet zeggen dat kinderen zomaar alles mogen doen wat ze willen. Om kinderen een duidelijke structuur te geven zijn grenzen noodzakelijk. Kinderen moeten nu eenmaal weten wat kan, wat niet kan en wat er van hen verwacht wordt. Zo zijn er verschillende motieven om grenzen te stellen. Het eerste motief is om materiële, lichamelijk en psychische schade te vermijden. Deze grenzen worden enerzijds gesteld om te voorkomen dat materialen beschadigd worden. Anderzijds is het om te vermijden dat kinderen elkaar pijn doen zowel lichamelijk als psychisch. Het tweede motief is om het recht op activiteit van elk kind te beschermen. Ieder kind heeft recht op spelen en door grenzen te stellen, zorgen we ervoor dat de sterke kinderen niet altijd winnen waardoor anderen geen kans krijgen tot spelen. Deze grenzen handelen voornamelijk over het aantal kinderen per hoek of een beurtsysteem. Tot slot stellen we grenzen om chaos in het klasleven te voorkomen. Dit zijn dan grenzen omtrent het geluidsniveau, beweeglijkheid in de klas of het opruimen (Depondt, & Laevers, 2010).

Grenzen geeft hen dus een goed beeld van de verwachtingen, structuur en duidelijkheid. Daarom is de manier waarop grenzen gesteld worden van groot belang om er voor te zorgen dat het ook een effect heeft op kinderen en dat ze de grenzen gaan naleven. Bij het verwoorden van grenzen zijn er twee belangrijke aandachtspunten. Ten eerste moeten grenzen steeds positief verwoord worden. Hierdoor zullen kinderen zich sneller gedragen naar deze grenzen. Volgend op de grens moet er ook een verantwoording komen om te melden waarom ze dat niet mogen doen. Er is altijd een reden om een grens te stellen. Door de grens te verantwoorden, maakt het voor de kinderen makkelijker om de grens ook te aanvaarden. Tot slot is er nog een gouden regel bij het stellen van grenzen, namelijk het concreet maken. Het visueel weergeven van grenzen is voor kinderen een hulpmiddel om de grenzen te herinneren (Depondt, & Laevers, 2010).

6.4.2.2 Criteria 2: kiezen voor afspraken in plaats van grenzen

Grenzen stellen biedt heel wat voordelen maar toch is er een voorkeur voor afspraken. Eigenlijk zijn grenzen en afspraken hetzelfde. Het enige verschil is dat bij afspraken kinderen inspraak krijgen en bij grenzen niet. Samen met de kinderen wordt het probleem besproken en denken ze vervolgens mee na over een mogelijke grens. Een grens die aangeeft hoe het probleem voorkomen kan worden. Door kinderen inspraak te geven bij het grenzen stellen, worden het afspraken. Onze keuze gaat dan ook uit naar afspraken omdat het voor kinderen makkelijker is om na te leven. Doordat kinderen mee hebben beslist en de afspraak mee hebben opgesteld, is het voor hen makkelijker te begrijpen (Depondt, & Laevers, 2010).

Besluit: na het afvoetsen van het idee op bovenstaande criteria hebben we besloten om dit al zeker uit te werken. We vinden het heel belangrijk om samen met de kinderen afspraken te maken omdat ze zo ook respect zullen opbrengen voor 't Zwiebelbos. Niet enkel voor 't Zwiebelbos maar zo leren ze ook om respect te hebben voor de natuur en voor elkaar. We denken dat dit de verbondenheid, op verschillende gebieden, ten goede zal komen.

Daarnaast is dit ook in de afgenomen interviews regelmatig aan bod gekomen. Enkele leerkrachten hebben aangehaald dat ze het spijtig vinden dat er zoveel materialen stuk gaat in 't Zwiebelbos. We zijn er van overtuigd dat dit probleem, door goede afspraken te maken en dit ook visueel duidelijk te maken, opgelost zou kunnen worden.

6.5 Watermuur

6.5.1 Beschrijving

Momenteel bestaat de watermuur in 't Zwiebelbos uit drie houten paletten. Op de houten paletten hangt er kosteloos materiaal zoals plastic flessen, oude tuinslangen, open regenpijp en oude trechters. Met dit materiaal worden er verschillende waterbanen gevormd. Daarnaast zijn er ook emmers en gieters, van dezelfde grote, aanwezig bij de watermuur. Met deze materialen kunnen de kinderen spelen en experimenteren met water. Het probleem is echter dat de watermuur weinig of niet meer gebruikt kan worden door de kinderen. Dit komt omdat het merendeel van het kosteloos materiaal stuk of verdwenen is. We denken dat de watermuur beschadigd is doordat het kosteloos materiaal niet stevig genoeg is waardoor kinderen het snel stuk kunnen maken tijdens hun spel. Daarnaast hebben we ook nog enkele bedenkingen rond de watermuur waar we opstootten tijdens het bedenken van de leerkansen bij dit materiaal. Een eerste bedenking is dat er in de directe en zichtbare omgeving voor kinderen niet meteen de mogelijkheid is om water te halen. Vervolgens kunnen kinderen ook weinig hun creativiteit gebruiken bij het spelen aan de watermuur. Alle materialen hangen vast aan de paletten waardoor de kinderen enkel de mogelijkheden hebben om water in de buizen of trechters te gieten en weer op te vangen met een emmer.

We zien hier echter nog verdiepingskansen in om kinderen meer spelmogelijkheden te bieden. Na even te brainstormen, kwamen we op het idee om te werken met twee differentiaties. Enerzijds hebben we een aantal paletten waar met regenpijpen ene vast parcours op is. Anderzijds hebben we ook een aantal paletten waar elastieken op hangen. De kinderen krijgen dan een bak met losse stukken regenpijpen in. Ze kunnen dan de regenpijpen door de elastieken steken om deze te bevestigen op de paletten. Op die manier krijgen kinderen de mogelijkheid om hun eigen waterparcours samen te stellen: ze kiezen waar ze regenpijpen op bevestigen, hoeveel regenpijpen ze gebruiken of ze een kort of lang parcours maken. Uiteraard kunnen de kinderen ook andere materialen zoals kastanjes, takjes en stenen gebruiken om hun spel aan de watermuur te verruimen. Zo kunnen ze de materialen gebruiken om te laten rollen in het water of zonder waarbij ze ook weer nieuwe inzichten opdoen.

6.5.2 Aftoetsen op enkele criteriapunten

6.5.2.1 Criteria 1: uitdaging op verschillende gebieden

In ons idee willen we de kinderen de kans geven om een eigen parcours te maken op de watermuur met de aangereikte materialen. Door deze kleine aanpassing worden er toch al meer ontwikkelingsdomeinen aangesproken dan bij het huidige aanbod aan de watermuur. Kinderen zijn van nature creatieve wezens. Dit willen we bij de watermuur extra stimuleren. Zo moeten kinderen, voor het samenstellen van een waterparcours, beroep doen hun creativiteit. Ze moeten zelf ideeën gaan bedenken hoe ze hun waterparcours willen, welke materialen ze hiervoor gaan gebruiken. Kortom moeten ze hun eigen waterparcours vorm geven. Daarnaast zijn kinderen ook op een speelse manier bezig met techniek. Door zelf een heel parcours uit te bouwen, moeten ze bijvoorbeeld nagaan of het water vlot van buis naar buis kan lopen, waar er eventueel water kan weglopen door gaten in het parcours en gaan ze nadenken hoe ze dit kunnen oplossen. Kortom biedt deze materialen extra uitdaging voor kinderen op verschillende gebieden.

6.5.2.2 Criteria 2: duurzaamheid

Duurzaamheid kan verschillende betekenissen hebben. In het kader van 't Zwiebelbos beschrijven we duurzaamheid als een eigenschap van lang goed blijven of lang te blijven bestaan (<http://www.encyclo.nl>). Duurzaamheid is op een buitenplek, zoals 't Zwiebelbos, van groot belang. De materialen in 't Zwiebelbos staan voortdurend buiten in weer en wind. Daarnaast worden ze ook gebruikt door verschillende kinderen. De materialen moeten dus tegen een stootje kunnen. Het is niet de bedoeling dat de kinderen er een keer mee kunnen spelen en dat het nadien niet meer gebruikt kan worden. Kortom moeten de materialen voor een lange tijd kunnen meegaan. De materialen die we zouden gebruiken om de watermuur te herstellen, zijn regenpijpen. Regenpijpen is een stevig materiaal dat gemaakt is van kunststof. Daarbovenop is het ook bestendig tegen water want de oorspronkelijke functie van een regenpijp is om regenwater af te voeren. Dit materiaal voldoet dus zeker aan de definitie van duurzaamheid.

6.5.2.3 Criteria 3: meervoudige functie

Momenteel kan de watermuur enkel gebruikt worden om te spelen met water. In ons idee willen we dit concept open trekken naar aanleiding van een idee uit ons onderzoek. Een leerkracht gaf aan dat ze een soort knikkerbaan om herfstvruchten in te laten rollen, een fijne verrijking zou vinden voor 't Zwiebelbos. Om die reden hebben we dit idee verwerkt bij de watermuur. Door te werken met losse, grote en open materialen, de regenpijpen, kunnen de kinderen zelf kiezen welke materialen ze er in laten rollen. Dit komt bij het huidige aanbod minder aan bod omdat er bijvoorbeeld wordt gewerkt met een dunne tuinslang, een fles waar herfstvruchten niet in passen. Binnen ons idee krijgt de watermuur dus een meervoudige functie en kan het gebruikt worden voor verschillende doeleinden.

Besluit: we hebben besloten, op basis van deze criteriapunten, om ook dit materiaal uit te werken als eindproduct voor onze bachelorproef. We zien in dit idee enkel voordelen die kinderen nieuwe leerkansen biedt. Daarnaast willen we ook de watermuur herstellen vanuit ons onderzoek. Enerzijds kwam hier aan bod dat enkele leerkrachten vonden dat de watermuur niet tot zijn recht komt in 't Zwiebelbos en weinig gebruikt wordt door de kinderen doordat de materialen stuk zijn. Anderzijds gaven de leerkrachten zelf een gelijksoortig idee, een knikkerbaan voor herfstvruchten. Met ons idee spelen we in op beide noden van de leerkrachten.

Besluit

‘Waarom spelen kinderen uit de huidige generatie minder buiten? Waarom is buitenspelen belangrijk en welke ontwikkelingskansen biedt het voor kinderen? Waar hebben leerkrachten nog nood aan in ’t Zwiebelbos om de leerkansen te verruimen?’ Deze vragen vormde het vertrekpunt voor deze bachelorproef. Om een goed antwoord te kunnen formuleren op deze vragen, hebben we een literatuurstudie, een onderzoek en een praktische uitwerking gevoerd. Aan het einde van deze bachelorproef is het nu tijd om een aantal besluiten en antwoorden te formuleren op deze vragen.

De afgelopen 25 jaar is het aantal buitenspelende kinderen met de helft verminderd. Zowel theorie als actualiteit tonen aan dat er meerdere factoren aan de basis liggen. De veranderde leefomgeving, gebrek aan openbare speelruimte, de toegenomen angstcultuur, het georganiseerde leven van ouders en kinderen, de verkeerstoename, het geluidsoverlast van buitenspelende kinderen en de technologie spelen een belangrijke rol. Deze factoren zorgen ervoor dat kinderen uit de hedendaagse maatschappij minder kansen krijgen tot buitenspelen.

Toch biedt buitenspelen heel wat kansen voor de ontwikkeling van kinderen. Dit werd bewezen in het tweede hoofdstuk. Elke speelplaats biedt op zijn manier ontwikkelingskansen voor kinderen. De grijze speelplaats vormt de basis die de motorische, sociale en cognitieve ontwikkeling stimuleert. De grijze speelplaats met zones gaat een stapje verder. Hier komen nieuwe ontwikkelingskansen bij zoals aanspreking van meerdere ontwikkelingsdomeinen, mogelijkheid tot een eigen keuze op basis van de interesse, behoeften en noden. Kinderen zullen op deze speelplaats dus tot beter spel komen waardoor er minder chaos waar te nemen is. Indien er groene elementen worden toegevoegd aan een grijze speelplaats, maakt dat de ontwikkelingskansen van een andere aard zijn. Uiteraard zijn voorgaande kansen steeds van toepassing maar toch is de ontwikkeling anders. Kinderen leren zo andere sociale vaardigheden en hebben meer waardering voor de speelplaats. Daarnaast functioneert een grijsgroene speelplaats ook meer als didactische ruimte en biedt het meer veiligheid in vergelijking met voorgaande speelplaatsen. Het beschikken over een groene speelplaats is een droom voor de ontwikkeling van kinderen. De gezonde en groene omgeving zorgt dat kinderen rustiger zijn en zich beter kunnen concentreren. Ook hier wordt de cognitieve, sociale en motorische ontwikkeling bevorderd maar op een andere manier. Deze natuurspeelplaats brengt de kinderen ook in contact met risico’s, zintuigelijke ervaringen, biodiversiteit, natuureducatie en natuurlijke materialen waar ze vorm en betekenis aan kunnen geven. Kortom draagt de groene speelplaats bij tot een beter welbevinden en verbondenheid met de natuur.

De droom omtrent het beschikken over of kunnen werken rond een groene speelplaats werd werkelijkheid met ’t Zwiebelbos. Een groene natuurspeelplaats in het midden van de stad dat voorgaand schooljaar werd uitgebouwd door deelname aan de ‘Pimp-je-speelplaats-wedstrijd’. Het bevat een schat aan spelmaterialen zoals wilgenhutten, een buitenkeuken, een schildersezels, een moestuin, een takkenhoek, ect. Elk materiaal biedt stuk voor stuk heel wat leerkansen voor kinderen. Het prachtige is dat kinderen regelmatig, naast de nagestreefde leerkansen, ook nog eens eigen dingen ondernemen waardoor er weer nieuwe leerkansen ontstaan. ’t Zwiebelbos is dus een mooi voorbeeld van een groene speelplaats dat kansen biedt aan de ontwikkeling van kinderen.

Vertrekkend vanuit een goede theoretische basis en achtergrond, komt de overstap naar het praktische gedeelte. Hiervoor werd een onderzoek gevoerd met interviews bij de leerkrachten uit de omringende basisscholen. Hieruit bleek dat toch al verscheidende klassen een bezoek hadden gebracht aan 't Zwiebelbos, voornamelijk kleuterklassen met de oudste kleuters. Echter is er geen regelmaat terug te vinden in deze bezoeken. Het onvoldoende gebruik van 't Zwiebelbos is te wijten aan de beschikbare tijd, de verplaatsing, de weersomstandigheden en het koppelen van doelen aan het bezoek. Toch zien heel wat leerkrachten een belangrijke meerwaarde in deze speelplaats namelijk 'de natuur', een veelvoorkomend woord in ons onderzoek. Uit het onderzoek bleken de leerkrachten ook te tevreden te zijn over het huidige aanbod in 't Zwiebelbos maar hier en daar misten ze nog enkele materialen. De vraag naar grootmotorische materialen was hoog en de opmerking van het vandalisme en materialen die stuk gaan was opvallend.

Uiteindelijk begon ons proces van de praktische uitwerking. We gingen van start met heel veel eigen ideeën maar al snel namen we een stapje terug. We handelde te snel en moesten de ideeën afgetoetst worden aan nieuwe inzichten vanuit de visie van de leerkrachten. Op die manier werd onze visie verruimd. Zo namen we alle gegevens vanuit onze onderzoek stevig onder de loop om te komen tot vele leuke ideeën. Spijtig genoeg moesten we hiervoor knopen door hakken. Er moesten keuzes gemaakt worden. Daarvoor opteerde we er voor om elk idee af te toetsen aan enkele criteriapunten. Dit boeiende proces van vele afwegingen en keuzes maken bracht ons wel tot een doordacht eindresultaat. Dankzij het keuzetraject hebben we een groot project, klim-en klauterparcours, kunnen uitwerken omdat dit niet haalbaar was om met twee uit te werken. Daarnaast hebben we ook nog de afsprakenboom en watermuur uitgewerkt binnen onze praktijk aangezien dit terugkerende elementen waren in het onderzoek.

Reflectie

In onderstaand kader evalueren we ons leerproces in functie van het realiseren van onze bachelorproef. Hierbij wordt elk gebruikte competentie stevig onder de loep genomen waarbij onze sterkte- en zwaktepunten aan bod komen.

Nagestreefde basiscompetentie	Sterkte-zwakte analyse
Functioneel geheel 1: begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen	
<p>1.2 Vanuit de ervaringsgerichte visie werken aan ontwikkelingsaspecten, ontwikkelingsdoelen en leerplandoelen gebruiken en concretiseren.</p>	<p>Sterkte: We zijn bij alle materialen uit 't Zwiebelbos op zoek gegaan naar de mogelijke ontwikkelingskansen vanuit ons opzicht. Nadien zijn we nagegaan welke kansen kinderen nu effectief nemen bij de verschillende materialen. Beiden hebben we telkens gekoppeld aan het bijhorende ontwikkelingsaspect en leerplan. We hebben hierbij gewerkt met de neteigen leerplandoelen van het katholiek onderwijs aangezien onze opleiding met deze doelen werkt.</p> <p>Zwakte: We hebben niet bij elk materiaal de genomen kansen, gekoppeld aan de ontwikkelingsaspecten en leerplandoelen, van de kinderen genoteerd wegens onvoldoende observatiemomenten.</p>
<p>1.3 Breed observeren met het oog op het creëren van ontwikkelingsbevorderende leeromgevingen die reële kansen tot betrokkenheid en succesbeleving bieden.</p>	<p>Sterkte: We zijn tot onze praktische uitwerking (materialen voor 't Zwiebelbos) gekomen via observaties van kinderen tijdens het spelen in 't Zwiebelbos. Daarnaast hebben we de leerkrachten bevraagd via een interview. Vanuit deze gegevens zijn vertrokken om materialen uit te werken. Zo zijn we tot een gepast aanbod gekomen dat aansluit bij de behoeften en noden van de kinderen en de leerkrachten (breed observeren).</p>

	<p>Zwakte: Een zwakte hierbij is dat we meer vanuit de gegevens van de leerkrachten zijn vertrokken en minder vanuit de kinderen. We zijn hier ons zeer van bewust maar leerkrachten hebben de kinderen vaker kunnen observeren in 't Zwiebelbos. Zij hadden dus een duidelijker beeld van de noden en behoeften bij de kinderen.</p>
<p>1.4 Inhouden vertalen in activiteiten waarbij passende werk- en groeperingsvormen en ontwikkelingsmaterialen gekozen worden die aansluiten bij de beginsituatie.</p>	<p>Sterkte: Via de interviews hebben we een beginsituatie op gemaakt. Hierbij hadden we een duidelijk beeld van wat leerkrachten, in functie van de kinderen, nog missen in 't Zwiebelbos, wat al voldoende aanwezig was en waar er nog verbetering mogelijk was. Vanuit deze beginsituatie zijn we vertrokken om (ontwikkelings)materialen te maken.</p> <p>Zwakte: Vanuit de interviews kwamen er veel voorstellen tot nieuwe materialen. De beperkte tijd dwong ons echter om keuzes te maken waardoor we niet alle materialen hebben ontwikkeld op basis van de beginsituatie. Uiteindelijk hebben we de materialen uitgewerkt waar er de grootste vraag naar was.</p>
<p>Functioneel geheel 2: opvoeder</p>	
<p>2.1 Een democratische klas- en schoolcultuur realiseren op basis van de rechten van het kind en werken aan sociale competentie en verbondenheid bij kleuters</p>	<p>Sterkte: Via de uitwerking van één van de materialen, de afsprakenboom, hebben we gewerkt aan deze competentie. Op een speelse manier hebben we de grenzen en afspraken rond 't Zwiebelbos in kaart gebracht. Een sterk punt aan deze uitwerking is dat de leerkrachten zelf kunnen bepalen welke grenzen/afspraken ze gebruiken, op basis van de noden van de klas.</p> <p>Zwakte: We hadden de afsprakenboom misschien zelf eens kunnen uittesten.</p>

Functioneel geheel 3: inhoudelijke expert

<p>3.1 Beschikken over vaardigheden om gerichte en kritisch informatiebronnen te raadplegen om zo recente evoluties i.v.m. inhouden en vaardigheden uit de verschillende leergebieden te volgen.</p>	<p>Sterkte: We hebben voldoende bronnen gebruikt met een grote variatie zoals boeken, brochures, video's, onderzoeksverslagen, krantenartikelen en observatiegegevens uit het werkveld. We zijn zeker kritisch geweest in het selecteren van bronnen. In onze zoektocht zijn we enkele bronnen tegen gekomen met tegenstrijdige informatie. Om toch tot een duidelijk beeld te komen, zijn we steeds op zoek gegaan naar meerdere visies. Zo zijn we aan de slag gegaan met informatie uit theoretische bronnen maar ook informatie uit het werkveld. Dit bracht ons tot een goed eindresultaat.</p> <p>Zwakte: Het was moeilijk om informatiebronnen te vinden die specifiek gericht waren op kleuters. De bronnen richten zich voornamelijk op kinderen in het algemeen.</p>
<p>3.2 Vanuit de ervaringsgerichte opvoedingsvisie de verworven kennis en nieuwe inzichten aanwenden in het pedagogisch en didactisch handelen</p>	<p>Sterkte: In ons procesgedeelte hebben we de verworven kennis vanuit onze opleiding toegepast. Verschillende leerinhouden zoals ervaringsgerichtheid, inspraak en participatie, belang van vrij spel, grenzen stellen, afspraken maken,... werden gebruikt om onze ideeën af te toetsen. Dit was een sterke zet om tot een goed aanbod te komen voor 't Zwiebelbos. Dit maakt dat leerinhouden ook terug komen in de uitwerking van de materialen (afsprakenboom: grens positief verwoorden en verantwoorden. Watermuur: differentiatie aangebracht).</p> <p>Zwakte: Omtrent deze competentie hebben we geen zwakte ondervonden.</p>

Functioneel geheel 4: organisator	
4.2 De opstelling van de materialen en activiteiten in de hoeken grondig overdenken vanuit de zorg voor een vlotte organisatie.	<p>Sterkte: Dit kwam aan bod bij de uitwerking van het klim-en klauterparcours tijdens het keuzetraject. Hierbij zijn we gaan uitdenken en uittekenen waar de beste plaats was om dit op te stellen. Doordat we dit op voorhand deden, verliep de organisatie vlot.</p> <p>Zwakte: Nadien bekeken, hebben we minder goed nagedacht over de plaats van de speelheuvel. Langs een kant is er te weinig uitloopruijnte voor de kinderen.</p>
4.5 Administratieve en andere taken op een correcte en efficiënte wijze plannen en uitvoeren.	<p>Sterkte: We hebben voor onszelf op voorhand een duidelijk tijdspad opgesteld. Zo hadden we een duidelijk beeld van wat er moest gebeuren.</p> <p>Daarnaast kwam er ook andere administratieve taken bij kijken zoals afspraken maken voor interviews en mails sturen voor bijkomende informatie. Deze zijn steeds correct en tijdig uitgevoerd.</p> <p>Zwakte: Bij het opstellen van het tijdspad hebben we een inschattingfout gemaakt. We hebben voor onszelf te korte deadlines opgesteld waardoor deze zeer moeilijk te behalen waren door bijkomende opdrachten en stages. We hebben hier te weinig rekening mee gehouden. Toch zijn we er in geslaagd om alles mooi af te werken binnen de gegeven deadline van de school.</p>
Functioneel geheel 5: innovator	
5.2 Zich de attitude maken om actief de eigen competenties als leraar te verbreden en te verdiepen.	<p>Sterkte: De competentie van het samenwerken en informatie opzoeken is sterk gegroeid tijdens de bachelorproef. Beiden voelen we ons hier nu veel vaardiger in. Zonder deze twee competenties hadden we onze</p>

	<p>bachelorproef niet tot een goed einde kunnen brengen.</p> <p>Zwakte: De competentie plannen was soms een minder punt. Vaak was het moeilijk om onze opgestelde planning te volgen en bij te houden wegens andere taken.</p>
<p>5.3. Het eigen handelen/opvoedingsvisie en dat van de groep bevragen en bijsturen (reflectievaardig en intervisievaardig zijn).</p>	<p>Sterkte: Steeds hebben we ons eigen handelen bijgestuurd aan de hand van de opmerkingen/tips van onze promotor.</p> <p>Zwakte: Geen moeilijkheden ondervonden.</p>
<p>Functioneel geheel 7: lid van een schoolteam</p>	
<p>7.2 Binnen het team over een taakverdeling overleggen en deze naleven.</p>	<p>Sterkte: Ieder van ons had zijn sterkte die we ten volle hebben benut. In samenspraak werd er een taakverdeling opgesteld. Uiteraard heeft elk van ons ook zijn zwakten maar die werden in overleg steeds goed opgevangen. De taakverdeling werd steeds door ons beide nageleefd, ieder heeft zijn bijdrage geleverd.</p> <p>Zwakte: In het begin van onze bachelorproef was het een zoektocht om een goed evenwicht te vinden in de taakverdeling waarbij ieder zijn sterkte gebruikt werd.</p>
<p>7.3 Overleggen (o.a. informeren, plannen, reflecteren) met collega's over het klasgebeuren, kleuters en eigen pedagogische en didactische omgang.</p>	<p>Sterkte: Binnen onze bachelorproef hebben we samen regelmatig overleg gepleegd. Dit was ook noodzakelijk om tot een goed resultaat te komen. Dit is steeds goed en vlot verlopen. Daarnaast hebben we ook met andere personen overleg gepleegd zoals onze promotor. Een sterkte hierbij was dat we de overlegmomenten steeds zelf en tijdig hebben aangevraagd. Tevens hebben we ook met leerkrachten overlegd om tot het aanbod van 't Zwiebelbos te komen. Tot slot hebben we, binnen het keuzetraject speelplaats, overlegmomenten gehad met medestudenten in functie van onze bachelorproef.</p>

	<p>Zwakte: Eén interview hebben we niet samen gaan afnemen wegens samenloop van verschillende omstandigheden.</p>
7.6 In Standaardnederlands adequaat in interactie treden met alle leden van het schoolteam	<p>Sterkte: In onze bachelorproef hebben we via mails en interviews contact gehad met leerkrachten. Dit is steeds in het Standaardnederlands gebeurt. Een sterk punt hierbij was dat we steeds onze mails, interviews opnieuw lieten nalezen door elkaar en andere personen. Ook de gesprekken bij het interview werd steeds in het Standaardnederlands gevoerd.</p> <p>Zwakte: Dit is steeds vlot verlopen zonder hindernissen.</p>
Functioneel geheel 8: partner van externen	
8.1 Contacten opbouwen en samenwerken met organisaties, instanties en personen in de leefomgeving van de school met het oog op een krachtige leef- en leeromgeving.	<p>Sterkte: Bij onze bachelorproef stond voornamelijk de samenwerking met de leerkrachten centraal. Dit is steeds op een spontane en vlotte manier verlopen.</p> <p>Zwakte: Toen we ons aanbod gingen uitwerken, stoten we nog op een gebrek aan informatie. Deze keer hebben we het niet persoonlijk kunnen gaan navragen maar hebben we het via mail gedaan.</p>
Functioneel geheel 10: cultuurparticipant	
10.1 Zich informeren over de actualiteit betreffende het culturele, esthetische, wetenschappelijke, sociale, politieke, economische, levensbeschouwelijke.	<p>Sterkte: We hebben in onze bachelorproef gebruik gemaakt van actualiteit. Zo hebben we in het eerste hoofdstuk theoretische informatie gekoppeld aan de recente actualiteit. We hebben dit gestaafd met nieuwsberichten, reportages en krantenartikelen op eigen niveau. Dit zorgt ervoor dat het hoofdstuk heel actueel is.</p> <p>Zwakte: We hebben niet elke factor van het verminderde buitenspelen kunnen staven met de actualiteit.</p>

<p>10.2 De actualiteit en diversiteit in de klas brengen en vertalen in een rijk en boeiend aanbod.</p>	<p>Sterkte: Bij de uitwerking van de afsprakenborden hebben we rekening gehouden met de diversiteit. Zo hebben we verschillen in uiterlijk weergegeven. We hebben de aanwezige diversiteit in de samenleving vertaalt in ons aanbod.</p> <p>Zwakte: Soms was het lastig om de diversiteit juist weer te geven in de tekeningen en niet te vervallen in het stereotype.</p>
---	--

De volgende kader geeft een overzicht van de verschillende stappen die we genomen hebben doorheen onze bachelorproef. Bij elke stap geven we onze pluspunten en groeipunten.

Stappen onderzoekscyclus	Plus- en groeipunten
Fase 1: oriënteren	
<p>Stap 1: oriëntatie op het onderzoeksprobleem</p>	<p>Bij de aanvang van onze bachelorproef zijn we te snel begonnen met informatie op te zoeken in plaats van eerst het probleem vast te stellen. Hierdoor hadden we het onderwerp ook nog niet voldoende afgebakend. Daardoor moesten we eerst een stapje terug nemen voordat we verder aan de slag konden. We gingen snel op zoek naar informatie omdat het onderwerp ons erg interesseerde. Hierdoor waren we te enthousiast.</p>
<p>Stap 2: formuleren van onderzoeksvragen</p>	<p>Het formuleren van hoofd- en deelvragen is een aspect waarin we gegroeid zijn. In het begin was dit een zoektocht naar de juiste vragen en de juiste hoeveelheid. Zo startten we met te veel onderzoeksvragen. Hoe meer we ons hier in verdiepten, hoe beter het lukte om goede onderzoeksvragen te formuleren.</p> <p>Onze onderzoeksvraag voor het praktijkgedeelte lag meteen vast maar</p>

	<p>het koppelen aan de theorie vroeg meer tijd.</p> <p>We wisten wel goed hoe we onze bachelorproef wilden aanpakken. Het stond al vrij vroeg vast dat we gingen werken met interviews waaruit aanbod konden afleiden. Nu we terugkijken op ons startdossier kunnen we zeggen dat het globaal geheel hetzelfde is gebleven.</p>
Fase 2: voorbereiden	
Stap 3: maken van een onderzoeksplan	<p>Doordat we het startdossier heel nauwkeurig hadden uitgewerkt, verliep het maken van een onderzoeksplan heel vlot. We hadden alle nodige informatie al voor handen. We zijn dus meteen van een goede basis vertrokken.</p>
Fase 3: uitvoeren	
Stap 4: verwerven van informatie	<p>Na het bepalen van onze onderzoeksvragen zijn we meteen heel gericht op zoek gegaan naar de juiste informatiebronnen. Het verwerven van de informatie hebben we heel stapsgewijs aangepakt. Eerst hebben we alle mogelijke informatie opgezocht. Nadien zijn we per hoofdstuk de nodige informatie gaan bundelen.</p>
Fase 4: verwerken	
Stap 5: verwerken van informatie	<p>Per hoofdstuk gingen we dan de bronnen uitgebreider doornemen. Dit deden we door belangrijke informatie te markeren. Dan maakten we een schematisch overzicht van deze informatie. Op die manier was er voor ons duidelijkheid en konden we doelgericht aan de slag gaan.</p>
Stap 6: beantwoorden van onderzoeksvragen + formuleren van conclusies	<p>Vanuit de verzamelde gegevens zijn we gaan nadenken over een praktische uitwerking. Dit was ook een heel proces</p>

	waarbij we rekening gehouden hebben met verschillende factoren.
Fase 5: rapporteren	
Stap 7: overdragen van informatie	Aan de hand van de schema's met de gelezen informatie kwamen we tot het uitschrijven van onze bachelorproef. In het begin was het moeilijk om een juiste manier te vinden om de hoofdstukken uit te schrijven. We deden dit door de hoofdstukken te verdelen en ieder dat uit te schrijven. Al snel stoten we op enkele moeilijkheden (verschil in schrijfstijl). Deze manier was het dus niet. We gingen op zoek, samen met onze promotor, naar een goede manier. Uiteindelijk zijn we deze bekomen (één iemand uitschrijven van hoofdstukken in puntjes, de andere uitschrijven in een tekst). Dit is voor ons een hele leerschool geweest waarin we sterk gegroeid zijn.
Fase 6: reflecteren en bijsturen	
Stap 8: evaluatie van het onderzoeksproces	<p>Het uitschrijven van ons besluit verliep vlot. Dit kwam doordat we tussendoor alle besluiten hadden geformuleerd. Dit was een pluspunt.</p> <p>Het reflectieverslag was van een andere aard. Dit vonden we echter niet altijd makkelijk om uit te schrijven. Het was moeilijk om hier aan te beginnen maar hoe langer we er ons op focusten hoe vlotter het verliep. Hiervoor hebben we ons doorzettingsvermogen gebruikt.</p>

Literatuurlijst

- Buiten spelen.* (s.a.). Gevonden op 30 november 2015 op het internet: <http://k-s.be/de-wereld-volgens-kinderen/vrije-tijd-en-spelen/buiten-spelen/>
- Checklist speeltuin.* Gevonden op 28 januari 2016 op het internet: <http://www.keurmerk.nl/NL/Speelgelegenheden/Checklist-speeltuinen>.
- De Bruycker, T. en Caluwaerts, L. (2009). *Colloquium buitenspelen. Een verslagboek.* (z.u.).
- De Somer, P. (2010). *Infoboekje. Natuur op school.* Antwerpen: Grafisch centrum van de stad Antwerpen.
- Duurzaamheid.* Gevonden op 18 april 2016 op het internet: <http://www.encyclo.nl/begrip/duurzaamheid>.
- Hoeylaerts, K. en Hermans, E. (2 februari 2016). *Vergroening* [presentatie]. Antwerpen: Mos.
- In het kinderrechtenverdrag.* (s.a.). Gevonden op 27 januari 2016 op het internet: <http://k-s.be/inspraak-participatie/recht-op-inspraak/in-het-kinderrechtenverdrag/>
- Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind* [PDF]. Gevonden op 27 januari 2016 op het internet: <http://www.kinderrechten.nl/images/13/194.pdf>
- Kleuter zit helft van de dag op zijn poep [video] (14 april 2016). *VTM Nieuws.* Gevonden op 14 april 2016 op het internet: <http://nieuws.vtm.be/binnenland/186792-kleuter-zit-helft-van-dag-op-zijn-poep>.
- Laevers, F. en Depondt, L. (2011). *Ervaringsgericht werken met kleuters in het basisonderwijs* (pp. 6-9, 80-83 en 144-148). Leuven: Cego Publishers.
- Meire, J. (z.d.). *Literatuuronderzoek* [PDF] (pp. 34-40). Brussel: onderzoekscentrum Kind & Samenleving. Gevonden op 30 november 2015 op het internet: http://k-s.be/medialibrary/3.LITERATUURSTUDIE%20-%20def_91.pdf.
- Maas, J., Tauritz, R., van der Wal, A. & Hovinga, D. (2013). *Groene schoolpleinen. Een wetenschappelijk onderzoek naar de effecten voor basisschoolleerlingen* [PDF] (pp. 3-7). Amsterdam: Vrije Universiteit. Gevonden op 30 november 2015 op het internet: http://www.vhg.org/media/rft/Kennisbank/2013_0180_Eindrapport_Groene_Schoolpleinen.pdf.
- Participatie.* (s.a.). Gevonden op 26 januari 2016 op het internet: <http://www.springzaad.be/participatie>
- Soens, T. (30 juni 2015). Spelende kinderen worden stilaan een bedreigde soort. *Knack.* Gevonden op 26 januari 2016 op het internet: <http://www.knack.be/nieuws/belgie/spelende-kinderen-woorden-stilaan-een-bedreigde-soort/article-opinion-583111.html>
- Peuteman, A. (18 augustus 2015). Mogen kinderen nog onbezorgd buitenspelen, ja?. *Knack.* Gevonden op 26 januari 2016 op het internet: <http://www.knack.be/nieuws/belgie/mogen-kinderen-nog-onbezorgd-buitenspelen-ja/article-opinion-594973.html>
- Speelgroen: waarom?* (s.a.). Gevonden op 30 november 2015 op het internet: <http://www.pimpjespeelplaats.be/overzicht/speelgroen-waarom>
- Speeltuigen.* Gevonden op 28 januari 2016 op het internet: <http://multituin.be/index.php/2014-09-29-20-19-04/speeltuigen>.

- Standaert, K. (7 augustus 2014). Verboden te spelen op straat. *Het laatste nieuws*. Gevonden op 9 februari 2016 op het internet, <http://www.hln.be/regio/nieuws-uit-aalst/verboden-te-spielen-op-straat-a1982427/>
- Tovey, H. (2011). *Laat ze buiten spelen. Pleidooi voor gezonde risico's* (pp.11-47). Antwerpen – Apeldoorn: Garant.
- Vandekerckhove, A. (z.d.). *K30. 30 vragen en antwoorden over kinderrechten* [brochure] (pp. 24). Brussel: Claes Printing.
- Van Gils, J. (z.d.). Buitenspelen vandaag... en graag ook nog een beetje morgen [dossier]. Brussel: De ambassade. Gevonden op 7 november 2015 op het internet: https://ambassade.be/sites/default/files/publicatie/bestand/Krax_93___DOSSIER4_1.pdf
- Van Laeken, M. (2001). *Speel op veilig* [brochure]. Brussel: Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie. Gevonden op 28 januari 2016 op het internet: http://economie.fgov.be/nl/binaries/16-Speel_op_Veilig_Brochure_Uitbaters_nl_tcm325-36040.pdf
- Van Lysebeth, I. & De Beule, G. (4 april 2013). Waar mogen kinderen nog buiten spelen? [video/reportage]. *De redactie*. Gevonden op 12 april 2016 op het internet: <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/videozone/programmas/koppen/2.27622?video=1.1594894>.
- Wesselius, J., Maas, J. & Hovinga, D. (2015). *De 'leer'kracht van schoolpleinen. Hoe leerlingen uit groep 4,5 en 6 het schoolplein ervaren, gebruiken en waarderen* [PDF] Barneveld: BDU grafisch bedrijf. Gevonden op 21 januari 2016 op het internet: <http://www.jantjebeton.nl/wp-content/uploads/downloads/2015/04/leerkracht-van-schoolpleinen.pdf>.
- Zet je kind niet onder druk (maart 2014). *Klasse*. Gevonden op 12 april 2016 op het internet: <https://www.klasse.be/archief/zet-je-kind-niet-onder-druk/>.

Bijlagen

Bijlage 1: artikelen uit hoofdstuk

'Spelende kinderen worden stilaan een bedreigde soort'

Aan het begin van de zomervakantie pleit Tine Soens (SP.A) ervoor om kinderen niet als overlast te zien, en spelen evenmin.

Spelende kinderen op straat © Istock

De zomervakantie staat voor de deur. Voor heel wat kinderen betekent dat uren buiten spelen. Maar stilaan worden spelende kinderen een bedreigde soort. Spelen mag, maar niet te luid. Lopen mag, maar niet te ver. De trend dat ze in juli en augustus vooral voor overlast zorgen, wint meer en meer terrein. Een aantal rechtszaken tegen speelpleinen of kinderopvang, verontwaardigt ons allemaal. *"Dat kan toch niet!"* Maar als puntje bij paaltje komt, is de conclusie vaak: alles voor onze kinderen, maar als het even kan liefst niet in mijn *backyard*. Dan stel ik me eenvoudigweg de vraag: als we maatregelen nemen om bedreigde diersoorten te beschermen, waarom doen we dat dan niet voor spelende kinderen?

'Spelende kinderen worden stilaan een bedreigde soort'

De cijfers zijn stilaan verontrustend. Brits onderzoek leert ons dat kinderen steeds minder tijd zonder ouderlijk toezicht doorbrengen en volgens Kind & Samenleving blijkt nog maar half zo veel kinderen buiten spelen in vergelijking met 30 jaar terug. Andere statistieken tonen dan weer aan dat kinderen - hoewel ze veel tijd voor een scherm doorbrengen - het liefst buiten willen ravotten en rondrijden op hun fiets. Maar terwijl bijna de helft van de ondervraagde ouders toegeeft dat hun kinderen wél alleen mogen spelen, is hun bewegingsvrijheid echter te vaak beperkt tot de eigen tuin. Nochtans herinnert ieder van ons zich wel de avonturen van weleer. Niet alleen de kampen in het bos met de buurjongens en -meisjes, de voetbalwedstrijdjes, de fietsraces en de schattentochten, maar ook onze geschaafde knieën en onze builen. Ja, het deed soms pijn. Vaak was het luid, soms gevaarlijk en altijd vuil, maar het was ook écht spelen. Kinderen waren toen géén overlast.

In het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind staat niet zonder reden expliciet vermeld dat kinderen het recht hebben om te spelen. Goe Gespeeld!, een initiatief van jeugdwerkverenigingen, wil naar die tijd terug. Voor thuis, op school én in de gemeente ontwikkelde Goe Gespeeld! telkens een charter met acht punten. Zo willen die verenigingen - van scouts tot chiro en de Vlaamse speelpleinwerking - niet alleen het recht op spelen garanderen, maar leggen ze ook concrete plannen op tafel om een positief speelklimaat voor onze kinderen te creëren. Er valt echt nog héél wat te doen en daarom roep ik scholen, lokale beleidsmakers en ouders op om dat charter te ondertekenen. Zo geven ze ook daadwerkelijk aan werk te maken van dat universele recht op spel.

'De openbare ruimte behoort ook onze kinderen toe.'

De openbare ruimte behoort ook onze kinderen toe. In een razendsnel veranderende samenleving is ons dat blijkbaar ontglipt en cours de route. Dat betekent meer dan alleen speelstraten en speelpleinen afbakenen. Het betekent de straten zelf, de pleinen en de parken in onze buurt. Het betekent dat kinderen zich veilig met de fiets of te voet moeten kunnen verplaatsen.

Het is geen verrassing dat de stijgende verkeersonveiligheid de grootste reden is waarom ouders hun kinderen liever niet de straat op sturen. Speel daar op in en geef onze kinderen de ruimte, niet alleen fysiek, om onbekommerd hun ding te doen. Waarborg dat recht op spelen, te allen tijde. Want kinderen zijn geen overlast en spelen is dat evenmin.

En een beetje verdraagzaamheid tijdens de (hopelijk) warme zomerdagen kan geen kwaad om van een bedreigde soort weer de koning van het rijk te maken.

Waar mogen kinderen nog buiten spelen?

De afgelopen 20 jaar nam het aantal bebouwde oppervlakte in Vlaanderen met een kwart toe, oftewel 70.000 voetbalvelden die verloren zijn gegaan. In de plaats kwamen huizen, wegen en industrieterreinen.

Reportage uit "Koppen" van 04-04-2013 over meer speelruimte voor kinderen & jongeren.

'Mogen kinderen nog onbezorgd buitenspelen, ja?'

Uit angst dat onze kinderen iets zal overkomen, hebben we de neiging om hen bang te maken en hun vrijheid te beknotten. 'Mogen ze alsjeblief af en toe iets doen of ergens zijn zonder dat wij hen controleren?', schrijft Knack-redactrice Ann Peuteman. 'Bange kinderen worden later bange volwassenen, en daar zijn er al genoeg van.'

Spelende kinderen op straat © Istock

We moesten en zouden buitenspelen. Uren voor de televisie hangen, vonden onze ouders ongezond en tegennatuurlijk. De straat moesten we op. Om met de buurkinderen te rolschaatsen, te voetballen of een ruittocht te houden. Frisse lucht en zon op onze huid zouden ons goed doen. En zo was er ook even rust in huis.

Anno 2015 hebben ouders nog altijd liever niet dat hun kroost een zomerlang televisiekijkt, zit te gamen of over de golven van het internet surft. Maar kinderen de straat op sturen, is bijlange niet meer evident. Wat als ze verdwalen of door de een of andere pervert worden meegelokt? Lopen ze niet het risico om door plaatselijke hangjongeren gesard of beroofd te worden? En vormen ook de zondagsrijders die tijdens de vakantiemaanden door het dorp cruisen geen enorm risico? 'Blijf jij maar in de tuin', hoorde ik een vader aan het begin van de zomer tegen zijn beteuterde zoontje zeggen. 'Daar heb je alles: een trampoline, een schommel en desnoods zet ik het zwembad op.' In de tuin heeft zo'n kind inderdaad alles. Behalve vreemde kinderen, onbekende steegjes en spannende verstopplekken.

'Mogen kinderen nog onbezorgd buitenspelen, ja?'

Nu kan ik natuurlijk niet ontkennen dat de straten en pleinen tegenwoordig een pak linker zijn dan vroeger. En dus snap ik wel dat ouders die hun kinderen buiten laten spelen, hen op het hart drukken om zich zo zedig mogelijk te kleden, niet te ver af te dwalen en hard weg te rennen als een onbekende hen aanspreekt.

Die bezorgdheid is begrijpelijk en vaak ook terecht. Je mag er niet aan denken dat je kind iets zou overkomen. Vandaar dat we onze zonen en dochters het liefst allemaal een chip zouden inplanten zodat we te allen tijde weten wat ze doen en waar ze zijn. Dat begint al in de wieg: op menig geboortelijst staat tegenwoordig een babymonitor waarmee je je al dan niet slapende kind dag en nacht op het scherm van je smartphone in het oog kan houden.

Armbandje dat alarm slaat

En eens het wat groter is, krijgt het een armbandje om dat alarm slaat als het op het strand of in een pretpark te ver bij je vandaan dreigt te lopen. Onlangs nog vertelde een moeder me dat ze haar achtjarige zoon een gsm heeft gegeven zodat ze hem op elk moment van de dag op school, bij de scouts of bij een vriendje kan bellen om te checken of alles in orde is.

'Wat kan er worden van een kind dat in elke man een potentiële verkrachter ziet en in elke vrouw een gifmengster? Bange kinderen worden later bange volwassenen.'

Natuurlijk willen we dat onze kinderen veilig zijn, nooit de weg verliezen en vooral niet met vieze mannen meegaan. Maar mogen ze alsjeblief ook de vrijheid hebben om af en toe even iets te doen of ergens te zijn zonder dat wij hen controleren? Mogen ze even het gevoel, de illusie hebben dat we niet weten waar ze zijn? Dat we hen voor allerlei onheil moeten waarschuwen staat buiten kijf. Een kind moet weten wat de grenzen van zijn territorium zijn, dat het nooit met vreemden mee mag gaan en wat het moet doen in geval van nood.

Mensen die niet door Brussel durven te wandelen

Maar het kan niet de bedoeling zijn dat we onze angsten op hen overbrengen. Want wat kan er worden van een kind dat in elke man een potentiële verkrachter ziet en in elke vrouw een gifmengster? Bange kinderen worden later bange volwassenen.

Van die mensen die niet door Brussel durven te wandelen, hun nieuwe burens maar raar en eng vinden en een zo hoog mogelijk hek rond hun tuin laten zetten. En van zulke bange mensen, daar zijn er al meer dan genoeg van.

“Zet je kind niet onder druk”

School, huiswerk, hobby's ... Kinderen hebben het druk en moeten overal presteren. Je wil ze volop kansen geven, maar voor je het weet ben je hun hele leven aan het plannen. En je eigen agenda zit ook al zo vol. “Neem wat gas terug”, zegt Carl Honoré. Klasse trok naar Londen voor een gesprek met deze ambassadeur van de Slow Movement.

Welke uitspraken herken jij?

“We hebben voor onze kinderen een tablet gekocht. Hun vriendjes hebben er ook een. Ze moeten toch ‘mee’ zijn?”

Carl Honoré: “Computerspelletjes, educatieve apps ... zijn leuk en kunnen bovendien probleemoplossend denken stimuleren. Als je je kind er verstandig leert mee omgaan, kunnen ze dus zinvol zijn. Maar voel je niet verplicht om alle nieuwste technologische snuffjes aan te schaffen. En zorg dat er ook tijd overblijft om je kind vrij te laten spelen. Zo leert het óók problemen oplossen.”

“Onze Jasper is voor op zijn leeftijd. Hij zit nu in de tweede kleuterklas, maar hij kan al spellen en rekenen.”

Carl Honoré: “Laat je kind leren wat het graag leert, maar push het niet. Op kleuterleeftijd moet je kind vooral spelen. Zo stimuleer je zijn verbeelding. Wat doet een kind liever dan ravotten in de natuur of een kasteel maken van een oude kartonnen doos? Net dat simpele spel legt de basis voor lezen, schrijven en rekenen. En daarvoor heeft het in de lagere school nog tijd genoeg.”

“Het weekend is plannen. Zaterdag klimschool, muziekacademie en basket, zondag zwemtraining en scouts. Zondagavond zijn we bekaf.”

Carl Honoré: “Buitenschoolse activiteiten zorgen mee voor een rijke en gelukkige jeugd. Maar als al je avonden én je hele weekend rond die activiteiten draaien, heb je als gezin amper nog tijd voor elkaar. Bovendien genieten kinderen het meest van hun vrije tijd als die écht vrij is. Wat vond jij het leukst aan je kindertijd? Die verplichte zwemles? Of knutselen en hutten bouwen met je vrienden?

“De juf vertelde dat Marie goed kan tekenen. We hebben haar meteen ingeschreven in de tekenacademie. We moeten haar toch alle kansen geven?”

Carl Honoré: “Natuurlijk wil je dat je kind zijn talenten kan ontplooien. Maar luister ook naar je kind. Misschien wil het helemaal niet naar de academie en wil het gewoon thuis aan de keukentafel lekker tekenen. Door zijn hele leven te plannen, creëer je geen wonderkind. Integendeel: kinderen gaan meer dan ooit gebukt onder prestatiedruk.”

“Het is weer zo ver. Hij verveelt zich en ligt maar wat in de zetel. En hij heeft nochtans zo veel speelgoed.”

Carl Honoré: “Je kind mag zich best af en toe vervelen. Je hoeft niet al hun ‘lege’ momenten proberen op te vullen of hen voortdurend te entertainen. Laat ze soms beter gewoon even met rust. Kinderen herademen als ze de kans krijgen om rond te hangen, zich te ontspannen, lekker te niksen. Dat geeft hen tijd om zelf nieuwe leuke spelletjes te bedenken.”

“Mijn kind op straat laten spelen? Veel te gevaarlijk met al dat verkeer! In huis en in de tuin is er plaats genoeg.”

Carl Honoré: “De wereld is voor kinderen veiliger dan ooit. En ook thuis kan er een ongeval gebeuren. Je kind kan beter risico’s inschatten dan je denkt en het kan best tegen een stootje. Daar worden kinderen net weerbaarder en zelfstandiger van. Voorzichtig zijn is goed, maar door te overbeschermen, zet je je eigen angsten over op je kind.”

AALST BANT RAVOTTENDE KINDEREN UIT VOLKSWIJK NA KLACHTEN ZURE BUUR

Verboden te spelen op straat

Dollen met de voetbal zit er voorlopig niet meer in voor buurtkinderen Ilias en Vasil. - Foto's PN

Buitenlandse kranten verbaasden zich al over de verzuurde Vlamingen die geen kankerpatiënten meer als buur verdragen of overlast ondervinden van tikkende petanqueballen. In twee straten van Aalst moeten spelende kinderen er nu aan geloven, na klachten van een zure buur.

KEN STANDAERT

Voetballen op straat, je zag het vroeger om elke hoek. Maar in twee straten van Aalst mag het niet meer. Alles begon met een klagende buur, die in het huis op de hoek van de De Schrijverstraat en de Caudronstraat woont. Dat vertelt Kim Pauwels, mama van de 8-jarige Illias. "De kinderen in onze straat zijn de dupe van één onverdraagzaam koppel. Bij mooi weer speelden ze met een tiental vriendjes buiten. Ze fietsten wat, en vaak traptten ze een balletje. Kwam er een wagen aan, dan verwittigden ze mekaar om uit de weg te gaan. Maar dat alles mag niet meer, kwam de wijkagent zeggen. Niet dat er een ongeval is gebeurd. Eén koppel heeft geklaagd over overlast."

Te veel kabaal

Volgens het klagende koppel E.V.G. en zijn vrouw R.V. maken de kinderen zoveel kabaal dat ze nog amper hun televisie horen. Ze willen ook voorkomen dat hun ramen sneuvelen. "Natuurlijk hoor je de kinderen spelen, maar Illias moet telkens om 20.30 uur naar binnen. Er is dus helemaal geen rumoer tot een stuk in de nacht", zegt Kim.

"Er is ook wel eens een ruit gesneuveld van een ander huis in de straat. Dat was Illias' schuld. Ik heb die mensen toen vergoed en de zaak in der minne geregeld", vertelt de mama verder. "Sindsdien mogen de kinderen van mij ook alleen nog met zachte ballen spelen. Met die ene buur valt echter niet te spreken. Het komt tot discussies met de kinderen waarbij ze allerlei verwijten naar hun hoofd geslingerd krijgen. De man van het koppel staat soms op de uitkijk om de kinderen hun bal af te nemen. Eén van Illias' ballen heeft hij zelfs voor hun ogen met een mes

kapotgestoken. De gepensioneerde man filmde ook elke speelsessie van de kinderen vanop de eerste verdieping van zijn huis. In ontbloot bovenlijf staat hij daar dan, met zijn camcorder. Dat is toch niet normaal?"

"Hij schold ons ook uit. Toen mijn mama bij een discussie buitenkwam, noemde hij haar 'stomme trut'", vult de kleine Illias aan. Hij vindt het jammer dat hij nu moet binnenblijven.

Voor de veiligheid

Want het gepensioneerde koppel haalt voorlopig zijn slag thuis. Een wijkagent is aan de ouders komen zeggen dat de kinderen niet meer op straat mogen spelen. Hij ging in de volksbuurt langs bij verschillende ouders van vooral migrantengezinnen, vernamen we. Zij zijn te bang om in de krant te getuigen. Alleen de mama van Illias durft haar verhaal te doen.

De politie, die zes klachten kreeg van de buur, benadrukt het veiligheidsaspect. "Het is gevaarlijk om in het midden van de straat te voetballen, zowel voor de kinderen als de andere weggebruikers", zegt een woordvoerder. Het is evenwel verre van druk in deze straat, merkten we zelf. In een half uur tijd passeerden er gistermiddag welgeteld twee auto's en een scooter.

Burgemeester Christoph D'Haese (N-VA) betreurt het gebrek aan tolerantie bij de klagers. "Spelende kinderen zijn nooit overlast", zegt D'Haese. "Ze moeten wel veilig kunnen spelen en dat is hier volgens de politie niet het geval. Het kan echter niet dat kinderen het recht op spelen ontzegd wordt. Ik raad de ouders aan om een aanvraag te doen om van hun straat een speelstraat te laten maken. Dan wordt de nodige signalisatie aangebracht." Zo'n aanvraag behandelen neemt wel wat tijd in beslag, zodat het ernaar uitziet dat de kinderen deze zomervakantie niet meer in hun straat kunnen spelen. "Als hun ouders een aanvraag doen, wil ik die wel versneld laten behandelen", belooft D'Haese.

Mocht het ooit tot een rechtszaak komen, dan kan dit ook heel anders uitdraaien. Herinner u hoe enkele maanden geleden een 'pestkoppel' in Ninove tot drie maanden cel en een boete van 600 euro, telkens met uitstel, werd veroordeeld nadat acht jonge gezinnen klacht indienden wegens aanhoudende pesterijen tegenover de spelende kinderen.

Schepen Kallo haalt zelf bord tegen voetballen weg

Dat lang niet iedereen gekant is tegen spelende kinderen op straat, werd gisteren bewezen in het Oost-Vlaamse Kallo. Schepen van Jeugd Filip Kegels (N-VA) ging er eigenhandig een verbodsbord tegen voetballen weghalen in de sociale woonwijk Melkader. Dat bord was er tientallen jaren geleden al geplaatst door de huisvestingsmaatschappij en klaarblijkelijk helemaal vergeten geraakt. In Melkader loopt momenteel namelijk het project 'Bruisende Buurt', dat kinderen net moet aanmoedigen op straat te spelen.

De bal was aan het rollen gegaan nadat een inwoner van Kallo een foto van het verbodsbord op Facebook had geplaatst met de bedenking dat er in Melkader "niet snel een nieuwe Dembélé zou opstaan".

KLEUTER ZIT HELFT VAN DAG OP ZIJN POEP

[video]

Kinderen van drie tot vijf jaar brengen de helft van de dag al zittend door. Dat blijkt uit een nieuwe studie van het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid (WIV), waarover Het Nieuwsblad, De Standaard en Le Soir berichten.

Ook zij bewegen dus te weinig, wat kan leiden tot overgewicht, rug- en spierproblemen en depressies. Bij tieners (14-17) is het probleem nog groter. Zij zitten gemiddeld 8 uur en 44 minuten per dag, vooral doordat ze aan schermen gekluisterd zijn.

Daartegenover staan in die leeftijdsgroep (gemiddeld) geen drie uur licht intensieve lichamelijke activiteit, zoals rechtstaan en zeer rustig wandelen, en geen volledig uur matig tot zwaar intensieve lichamelijke activiteit, zoals rustig fietsen tot echt sporten.

Karin De Ridder, medeauteur van de studie, noemt de resultaten "choquerend". "We weten al lang dat kinderen wel wat meer zouden mogen bewegen. Maar we hadden nooit gedacht dat ze zoveel uren gewoon stilzitten."

Bijlage 2: interviewleidraad

Inleiding

Wij zijn Bieke en Kimberly, studenten uit het derde jaar kleuteronderwijs aan de Hogeschool Thomas More Mechelen. Voor onze Bachelorproef onderzoeken wij het gebruik van en het aanbod in 't Zwiebelbos.

Wij willen u alvast hartelijk danken voor de tijd die u voor ons vrijmaakt om onze vragen te beantwoorden.

Kern

Gebruik van 't Zwiebelbos

- 1) Kent u 't zwiebelbos? Bent u er al naar toe geweest?
- 2) Wanneer komt u naar 't Zwiebelbos?
- 3) Komt u regelmatig naar het zwiebelbos? Hoe vaak komt u dan?
- 4) Waarom komt u naar 't Zwiebelbos, wat vindt u de meerwaarde ervan?
- 5) Als u naar 't Zwiebelbos komt, laat u de kinderen vrij spelen of koppelt u bepaalde doelstellingen aan het bezoek?
- 6) Wat vindt u de belangrijkste functie van 't Zwiebelbos?
- 7) Hoe lang duurt uw bezoek aan 't Zwiebelbos?
- 8) Wij hebben het gevoel dat 't Zwiebelbos niet vaak gebruikt wordt. Klopt dit?

Aanbod in 't Zwiebelbos.

- 1) Bij de uitbouw van 't Zwiebelbos werd een aanbod voorzien en uitgewerkt. Bent u tevreden over dit aanbod?
- 2) Momenteel is er geen begeleid aanbod voorzien bij het gebruik van 't Zwiebelbos. Heeft u nood aan een begeleid aanbod in 't Zwiebelbos?
- 3) Stel dat u 't Zwiebelbos mag aanvullen, wat zou u dan nog toevoegen?

Slot

Tot slot willen wij u graag bedanken voor uw tijd en de informatie die wij bekwamen. Wij gaan er alvast mee aan de slag in het kader van onze Bachelorproef.

Bijlage 3: mails leerkrachten in verband met afsprakenboom

Verzonden mail

Beste juffen en meesters,

Wij zijn Kimberly schoovaerts en Bieke Lemmens. Derdejaars studenten kleuteronderwijs te Thomas More Mechelen. Wij werken onze bachelorproef uit rond t' zwiebelbos. Graag zouden we een afsprakenbord maken voor de klassen die naar t' zwiebelbos komen. Maar we beseffen dat iedere klas andere accenten nodig heeft op het vlak van afspraken. Daarom willen we hier geen vast gegeven van maken maar een bord dat kan aangepast worden naar de noden van de klas. Daarom zouden we van jullie graag weten welke afspraken jullie maken met de kinderen als je naar t' zwiebelbos komt. En wat er volgens jullie zeker niet mag ontbreken. Als u collega's kent die ook zijn langst geweest in t' zwiebelbos mag u deze mail steeds doorsturen. Alvast bedankt en hopelijk tot snel in het Zwiebelbos.

Mvg,

Kimberly Schoovaerts en Bieke Lemmens
Thomas More Mechelen

Ontvangen mails

Nancy Van Roy (Scheppersinstituut)

Hallo Kimberly,

Afspraken zwiebelbos:

- omgeving afbakenen tot waar ze mogen spelen zodat de juf ze kan zien.
- niet met stokken slaan
- niet in de bomen klimmen?
- voorbeeld prent/foto van wat verwacht wordt van de kleuters op die plek. Vb muziek maken.
- activiteit waarbij met de zintuigen gewerkt kan worden afbeelden door Vb een oor, hand,..

Groetjes

Juf Nancy

Sandra Liekens (Bassisschool de Ham)

Hallo

De 3de kleuterklas heeft de volgende afspraken : geen takken of bloemen afbreken of plukken , met niks gooien , niet naar elkaar slaan met takken . Alles van de keuken blijft in de keuken . Glas niet oprapen maar komen zeggen tegen de juf .

En soms komen er nog dingetjes waar we als volwassene niet aan denken maar dan maken we op het moment zelf afspraken. Het verschilt soms ook per leeftijd.

Anne-Isabelle Cornet (Bassisschool de Ham)

Dag Dames,

Ik sta bij de peuters / 1ste kleuterklas.

We maken vooral afspraken rond waar ze wel of niet mogen spelen:

- Niet in planten
- Niet op trappen

Verder spreek ik ook steeds af dat ze geen bloemen mogen plukken of gras. Dit beschadigd de planten, ze gaan dood en we hebben er geen geniet meer van.

Op zich is dit het. Verder is het gewoon los gaan! :-)

Groeten,
Anne-Isabelle

Kathleen Wouters (Bassisschool de Ham)

Hallo,

even een aantal afspraken op een rijtje voor de 2e kk:

- niet op de trappen
- op het terrein blijven (gaat dat bijkomende stukje afgesloten worden?)
- voorzichtig met stokken, zoveel mogelijk de stokken naar beneden houden)
- geen bloemen plukken of planten en geen blaadjes van de bomen

groetjes
Kathleen

Catherine Van Elst (bassisschool de Ham)

Hallo,

Ik ben de juf van het vijfde leerjaar. De afspraken die ik met de leerlingen maak zijn:

- respect hebben voor het materiaal, rustig spelen
- niet in de bloemenperkjes lopen
- alles opruimen na het spelen
- geen papiertjes of afval achterlaten (na het picknicken)
- niet roepen of tieren (in de hogeschool wordt er les gegeven)

Dit zijn een paar algemene regels, hopelijk ben ik niet al te veel vergeten. Veel succes met jullie eindproef!

Catherine Van Elst

Ellen Mariën (Bassisschool de Ham)

Hallo Kimberly en Bieke

Ik ben een juf in de tweede kleuterklas en maak volgende afspraken:

- Niet gooien met bakstenen.
- Niet vechten met de stokken.
- We gaan nooit zonder een juf de trapjes op.
- We laten zelf geen afval achter en als we iets vinden van iemand anders haal je de juf er bij (je weet nooit wat ze vinden ;).
- Je gaat niet alleen naar de toiletten.

Ziezo, ik denk dat dit de voornaamste afspraken waren...

Groetjes
Ellen

